11880

Henry Arthur Jones

La victoria dels filisteus

Comedia en tres actes

(SEGONA EDICIÓ)

TRADUCCIÓ DEL INGLÉS PER
ALEXANDRE P. MARISTANY
Y SALVADOR VILAREGUT

La victoria dels filisteus

Digitized by the Internet Archive
in 2013

http://archive.org/details/lavictoriadelsfi3349jone

Henry Arthur Jones

La victoria dels filisteus

COMEDIA EN TRES ACTES

TRADUIDA DIRECTAMENT DEL INGLÉS PER

ALEXANDRE P. MARISTANY

Y

SALVADOR VILAREGUT

Queda prohibida tota reproducció, traducció y representació sens permís del traductor.

La Societat de Autores Españoles, es la encarregada de cobrar els drets.

Queda fet el dipósit que marca la lley.

BARTOMEU BAXARÍAS
IMPRESSOR : : Alt Sant Pere, 17
BARCELONA : : : : : 1911

HENRY ARTHUR JONES

L'Henry Arthur Jones es un dels més eminents autors inglesos moderns. Ab l'Arthur W. Pinero, l'Stephen Phillips, en G. Bernard Shaw, l'A. Sutro, el malhaurat Oscar Wilde y l'Haddon Chambers, han posat el teatre inglès, decaigut durant algún temps, a l'alsada dels millors. Y, de tots els autors esmentats, potser el més personal, el més discutit y el més original es en Jones. Les estrenes de les seves comedies y dels seus drames han mogut sempre gran esvalot, però sempre, també, s'ha reconegut pel pùblich y per la crítica—llevat de certes excepcions—el mèrit indiscutible de l'autor, conservantli el lloch elevat que ja desde fa temps ocupa entre'ls dramaturchs inglesos.

Sa diversitat d'inspiració y la sensillesa y sobrietat en l'expressió son verament excepcionals. Tots els assumptes de les seves obres son nous, ben observats del natural, ab una certa punta d'ironía, que devegades arriba fins al sarcasme, y que dona, psicològicament, a molts dels seus personatges, un perfil genial de caricatures tràgiques. Es, ademés, un escriptor ferm, concís y punyent: dialoga ab veritable destresa y mestría, y la seva ploma esdevé devegades fuet que fibla y fa sang; però, per damunt de tot, en els seus treballs hi sura sempre, com a tonica dominadora, una gran sinceritat. Es

670267

dels pochs autors que no escriuen pera escriure: quan porta a dintre quelcom que ell creu que ha de comunicar al pùblich, quelcom que pot ser educatiu, en el sentit de corretgir defectes socials o morals, aleshores surt una nova comedia o un nou drama.

Fins avuy l'H. A. Jones porta escrites les obres següents: *Case oj Rebellious Susan (El cas de la rebel Susagna), Michael and His Lost Angel (Miquel y el sen Angel perdut), Dancing Girl (La Ballarina), The Crusaders (Els Creuats), Saints and Sinners (Sants y pecadors), Rogue's Comedy (La comedia dels bergants), The Tempter (El Temptador), The Masqueraders (Les Disfreces), The Physician (El Metge), The Triumph of the Philistines (La victoria dels Filisteus). The Liars (Els Mentiders), The Manoevres of Jane (Les entremaliadures de la Joana), Mistress Danes Defense (La defensa de la senyora Dane), Joseph Entangled (En Joseph enredat), Bauble Shop (L'Encant), The Middeleman (El Mediador), Chevaleer (El Cavaller), Silver King (El rey de l'argent)* y *The Hipocrites (Els Hipòcrites)*. Aquesta darrera fou estrenada'l passat Setembre a Londres, ab un èxit extraordinari.

La Victoria dels Filisteus va serho també a Londres el día 11 de Maig de 1895, en el Saint James Theater, baix la direcció del famós actor George Alexander, que va donar a la comedia un repartiment explèndit y un *mise en scène* sumptuosa, obtenint una interpretació brillant per tots conceptes, essent representada l'obra una infinitat de vegades, sempre ab l'èxit més complert.

Filisteu vol dir, o, millor dit, s'anomena *Filisteu*, l'ignorant en materies d'art, el que'n vol parlar sense entendrehi gens ni mica.

Aquesta comedia va esser escrita ab motiu de di-

verses critiques severíssimes y injustes publicades per alguns diaris de Londres al parlar d'una de les seves obres anteriors an aquesta, y especialment ab motiu d'una polemica sostinguda per l'H. A. Jones ab el crítich del *The Times*. En aquesta comedia la victoria es—com quasi bé sempre—pels *Filisteus*. Quantes vegades l'ignorancia sol triomfar, y en art més que en cap altra cosa!

Els personatges hi son finament estudiats del natural, ab esment minuciós; els fa dir lo necessari; lo que *han de dir*, tot allò que ell creu que *han de dir*. En Jones parla ab el cor y ab l'inteligencia més equilibrada, y es potser l'ánima més sana de tots els moderns comediògrafs inglesos. No son may les seves obres alegats en pro del vici, però lo que ataca durament es sempre l'hipocresía. Se complau en exposar lo que ell estima pecaminós y en demostrar fins a quin punt ho es. Els seus estudis no son may d'un caràcter individual, sinó d'un agrupament social, y de certes tendencies de la vida moderna. Lo que ab més braó combat es l'egoísme, la vanitat l'hipocresía y el fanatisme, y, sobre tot, aquestes velles idees molt ingleses y molt, per desgracia, encara de tot arreu, de que l'home no atenta a la moral mentres sàpiga guardar les apariencies, y de que la dòna es honrada fins que publicament no fa ostentació de lo contrari; en una paraula, la vella màxima catalana de *Pecat amagat es mitj perdonat*.

Aquí teniu, donchs, un esbós lleugeríssim de l'autor y de la tendencia que anima les seves obres, tendencia que batega fortament en *La victoria dels filisteus*.

A. P. MARISTANY—S. VILAREGUT

Barcelona, Mars de 1908.

PERSONATGES

EL SENYOR JORGAN.—Es un home de mitja edat. Tipu d'un comerciant de la millor classe, d'una ciutat capital de provincia. Es fabricant de calsat, de la raó social «Jorgan and Pote». Es alt y prim. Color fosch. Cara plena de taques negres molt petites. Ullerós. Cabell ros, tirant a roig. Aspecte antipatich, veu cridaire, maneres vulgars.

SIR VALENTINE FELLOWES.—Jove d'uns trenta anys. Tipu aristocratich inglés de pura rassa, però ab maneres del Continent, com home que ha estat molt temps a París y ha viatjat per tota Europa y America. Vesteix ab elegancia sobria y ab tota correcció.

WILLIE HESSELWOOD.—Es un jove d'uns vinticinch anys, molt llest y molt inteligent. Es pintor. Vesteix ab el deix propi de certs artistes, però va nèt y es simpatich.

EL SENYOR POTE.—Es un home inotensiu, brut. Tipu d'avar. Encara que es molt rich, vesteix ab pobresa. La seva mirada es la d'un home amable y pobre d'esperit. Els ulls li ploren sempre. Porta ulleres, quasi a la punta del nas. Es calb. Camina fent saltets, parla poch a poch y se preocupa molt de no ofendre may a la persona ab la qual parla. Es fabricant de calsat, com el senyor Jorgan, del qual es soci. Té mitja edat.

EL SENYOR BLAGG.—Tè'l cap molt gros. Es molt espavilat. Vesteix sempre de fosch; roba llustrosa per lo molt usada. Va tot afeitat. Té'l cabell negre com el carbó. Camina mejestuosament, treyent molt el ventre enfòra. Parla en tó solemnial de xerraire. Veu de baix. Gesticula molt, y, quan la paraula li costa de sortir, mou molt el cos y els brassos. Té 55 anys.

EL SENYOR MODLIN.—Es alt, molt alt, y gras. Cara de viciós. Color d'oli, sense expressió en la cara. Apatich, flematich. Porta sempre les mans creuades damunt del ventre. Vesteix de negre, ab deixadesa y quasi ab bruticia. Mitja edat.

EL SENYOR SKEWETT.—Tipu xafarder, nano, prim, desnarit, encorbat. Faccions incorrectes. Nas aixafat. Cabell castany grisench. Patilles molt curtes. Els ulls se li mouen constantment. Es energich y molt nirviós. Està sempre disposat a dur la contraria y a no trobar res del seu gust. 40 anys.

EL SENYOR WAPES.—Es un home alt, fluix, d'aquests que s'adormen a tot arreu. Camina quasi cayent, ab una gran mandra. Es garrell y molt curt de coll. El seu cap y el seu cos semblen tots d'una pessa. Porta ulleres. Té una gran calba, lluenta com si fos envernissada. Està gras. Té una veu atiplada que contrasta vivament ab el seu posat. Vesteix de clar. Té uns 50 anys.

EL SENYOR CORBY.—Menut, alegre, decidit. Cara de poma, bon color, ulls molt oberts y expressius. Nas punxagut. Està sempre molt satisfet de viure. Vesteix de fosch, però no negre. Sempre està disposat a ficarse allà hont no'l demanen. 40 anys.

EN TOMAS BLAGG.—Noy d'uns 14 anys. Tem molt el seu pare. Mira tothom ab desconfiansa.

Es hipocrita. Molt desvergonyit en el fons. Tipu classich del noy inglés de la classe mitja. Vermell de cara. Gorreta al clatell. Gech y calses curtes.

WHEELER.—Criat. Molt estirat. Vesteix de negre.

EL LACAYO DEL GOTXE DE LADY BEAUBOYS.—Jove. Vermell de cara. Llureia seriosa,de color fosch.

LADY BEAUBOYS.—Senyora aristocratica, molt decidida y energica. Té 55 anys. Vesteix ab elegancia sobria.

ALMY SULENY.—Viuda jove, d'aspecte simpatich y somniador. Vesteix de dol, ab senzillesa, no mancada d'una natural elegancia.

MIS ANGELA SOAR.—Es una senyoreta d'uns 35 anys, molt nirviosa y xerraire. Vesteix modestament, però ab pretensions. Té un coll molt llarg, la cara palida. Fesomia poch inteligent.

SALLY LEBRUNE.—Es una noya jove, molt afrancesada; morena, ulls negres, llavis vermells; maneres brusques y poch refinades.

L'acció te lloch en l'*hall* d'una escola de dibuix y de pintura, situada aprop de la ciutat de Market-Pewbury (Inglaterra).

Epoca, actual.

Entre'l primer y el segon actes passen quatre mesos; entre'l segon y el tercer, tant sols dos díes.

Aquesta obra va estrenarse en llengua catalana, el vespre del 31 de Janer de 1908, en la tercera de les quatre sessions de teatre modern extranger celebrades pel «Teatre Intim» en el Teatre Romea, ab el següent repartiment:

Sally Lebrune, D.ª Antonia Baró; *Lady Beauboys*, D.ª Adela Clemente; *Alma Suleny*, D.ª Mar-

guerida Xirgu; *Miss Angela Soar*, D.ª Marta Cazorla; *Jorgan*, D. Jaume Borràs; *Sir Valentine*, D. Joan Vehil; *Pote*, D. J. Capdevila; *Blagg*, D. Jaume Martí; *Modlin*, D. Miquel Sirvent; *Skewett*, D. Avelí Galceran; *Wapes*, D. J. Capdevila Guerra; *Corby*, D. Agustí Antiga; *Willie*, D. Ramon Tor; *Tomas Blagg*, nena Casals; *Vheeler*, D. Salvador Carrera.

Director: D. Adrià Gual.

ACTE PRIMER

L'«hall» d'una escola de dibuix y de pintura. Sala gran y irregular, aprofitada d'una antiga casa pairal. En el fons, una ampla escala de roure mena a una galería. Sostre vell de vigues. Porta a la galería. Abaix, a l'escena, porta a la dreta, que mena a les habitacions interiors, y a l'esquerra gran xemeneya de campana, molt antiga; aprop d'ella, una porteta que dóna a un «hall» exterior. Una finestreta aprop de la porteta. El conjunt està decorat molt artísticament, tant en mobles com en els més petits detalls. Un gran cavallet, ab un quadro molt gran; d'esquena al publich, cobert ab una tela que's corre com una cortina. Entre'ls molts ornaments de l'«hall» hi ha un artístich mirall ben gran, y una panoplia ab armes antigues, espases, dagues, elms, etc.

Entra Lady Beauboys per la porta de l'esquerra, introduida per en Wheeler.

Lady Beauboys. La senyora Suleny?

Wheeler. Sí, senyora.

Lady Beauboys. Vol ferme'l favor de dirli que Lady Beauboys ha vingut a presentarli Sir Valentine Fellowes?

En Wheeler fa una inclinació y se'n va.

Lady Beauboys. *(Anant a la galería y cridant.)* Vall Vall Això no ho fassis may a Inglaterra! Mira que tothom s'escandalitzarà.

Entra per la dreta l'Alma Suleny.

Lady Beauboys. Ay! Amiga meva! *(La besa cordialment.)* Li porto Sir Valentine perque poguem parlar tots tres abans que vinga'l senyor Jorgan y els senyors de l'Ajuntament. Però... *(Torna a la galeria y crida.)* Val! *(Torna al prosceni. S'asseu.)* Poch s'ho pensava ell que tant aviat entrés en possessió de les grans hisendes de Pewbury! Qui li havía de dir! Ell, que no havía posat els peus a Inglaterra d'ensà que va sortir del col-legi d'Oxford, fa deu anys! Després d'haver passat una bona part de la seva vida a l'extranger, ja pot pensarse lo dificil que a mi'm resulta convencel que, lo que es moneda corrent a Fransa y a Italia, es absolutament impropi y escandalós a Inglaterra. Y com que a Market-Pewbury som tant especials...

Alma. *(Ab amargor.)* Y tant especials com som a Market-Pewbury!

Lady Beauboys. *(Alsantse, va vers el quadro y descorre la cortina.)* Es aquest el quadro de que tant se parla? Bé n'ha mogut prou de soroll! Crech que'l senyor Jorgan ne diu pestes. Es la Bacant, eh?

Alma. Sí: aquest es el quadro. Diguim ara, vostè, ab tota sinceritat: troba que sigui immoral?

Lady Beauboys. *(Després d'examinarlo ab gran atenció.)* Gens ni mica. Però estich segura que'l senyor Jorgan deurà trobarlo altament immoral.

Alma. Es molt trist que'l meu pare y el meu marit, després de passar tota la seva vida lluitant en bé de l'art, ab el fi de donarli la major elevació possible a Inglaterra, y quan

precisament acabem de descobrir un artista jove, dotat de qualitats genials, vegin destruida la seva obra per l'estupidesa de Market-Pewbury, que al davant de la tela, en la qual hi vibra tota una ànima, criden hipocritament: «Es immoral!»

Lady Beauboys. Però, qui ha sigut el que ho ha esbombat?

Alma. L'altre día, quan el noy del senyor Blagg, el carnicer, va venir a portar la carn, en Willie va atraparlo contemplant el quadro. De segur que va faltarli temps per explicar als seus companys lo que'l quadro representa. El seu pare s'en devía enterar, y com que, encara que'm fa vergonya'l dirho, se li deuen alguns diners...

Lady Beauboys. *(Amable.)* No hi ha dubte que aquest motiu ha influit d'una manera decisiva en la crítica del senyor Blagg.

Alma. Desde que ha sabut lo del quadro no ens ha volgut proveir més de carn. Ha portat l'assumpte a l'Ajuntament, y sembla que han decidit convocar una reunió per demanar que's tanqui l'escola. Què puch fer jo, ara?

Lady Beauboys. Lo millor es deixarho còrrer.

Alma. Però, y el meu pare? Semblarà que faig traició a les seves idees. Al morir li vaig prometre que jo continuaría la seva obra.

Lady Beauboys. El seu pare y el seu marit varen ser, en vida, dos angels, que una Providencia bon xich irònica va deixar caure en un món comercial. Es en va, donchs, buscar tradicions serafiques en un carnicer al qual se deuen diners. Vostè ha seguit ab l'escola. Quant temps fa?

Alma. Dos anys, mica més, mica menos.

Lady Beauboys. Y no n'està cansada de jugar a serafins? Vinguim aquí. Vostè'm sembla que no es de naturalesa serafica. Quan deixi per complet aquest negoci, aleshores se tornarà una dòna sentimental. Sab lo que podría fer? Deixar que se n'encarregués el senyor...

Alma. El senyor Jorgan? May! Jo'm quedaré aquí, en el meu lloch, y continuaré la tasca iniciada pel meu pare, mentres pugui mantenirme y em quedi un sol deixeble per copiar un original antich.

Lady Beauboys. Estich segura que Sir Valentine l'ajudarà tot lo possible. Ah! Y a proposit: què hi diu a tot això la senyora Maubray?

Alma. La senyora Maubray se n'ha anat aquest dematí, per no tornar.

Lady Beauboys. Y està sense ningú? Què diràn a Market-Pewbury si saben que viu tota sola?

Alma. Poden dir lo que vulguin. Tant se m'endóna! Per lo demés, si jo'n portés alguna de cap, quin obstacle fóra, a casa meva, la presencia d'un dòna a qui pago com senyora de companyía? No li sembla?

Lady Beauboys. Filla meva, es una superstició, per cert molt respectable y sobre tot molt profitosa, que una dòna, pel sol fet de tenirne una altra al seu costat que sembli vetllar per ella, ja estigui a cobert de tota murmuració. Es una superstició que ni vostè ni jo podem modificar. Ara lo que ha de fer es encarregar a la seva cambrera que ho arregli tot, y vostè se'n ve ab mi en el meu cotxe. Sí, sí. No'm repliqui. (*Torna a contemplar el quadro.*) Me sembla que a fóra he vist l'original.

Alma. Sí. Viu aquí a l'escola, ab nosaltres.

Lady Beauboys. Qui es?

Alma. Mam'zelle Lebrune. Sally Lebrune, segons ella mateixa s'anomena.

Lady Beauboys. *(Ab inquietut.)* Sir Valentine continua parlant en el jardí y... *(Va al fons. En aquest moment una riallada de Sir Valentine y de Sally Lebrune se sent cap a banda esquerra.)* Vall Valentine!

Entra Sir Valentine Fellowes rient.

Lady Beauboys. Val, home! Aquestes coses no's fan a Inglaterra.

Valentine. (*Seriosament.*) No's pot riure a Inglaterra?

Lady Beauboys. T'estaves aquí fòra parlant ab algú que, francament...

Valentine. Que no's pot parlar ab una noya maca a Inglaterra?

Lady Beauboys. Al davant de tothom, no, y en un jardí menos. Ah! Té raó que vostès no's coneixen. Vaig a fer la presentació. *(Presentant.)* Sir Valentine Fellowes... La senyora Alma Suleny...

Valentine. Tinch moltíssim gust en saludarla, ab tot el meu respecte. Y, ara, permetim. *(Treu una llibreta y un llapis.)* Estich fent una llista completa de tot lo que no's pot fer o no's pot dir a Inglaterra. He omplert ja deu fulls. *(Somrient.)* Jo crech que si hagués comensat per lo que's podía fer o's podía dir, no hauría tingut tant treball.

Alma. Es aquesta la primera vegada que vostè ve a Market Pewbury?

Valentine. Sí, senyora, la primera. A conseqüencia de desigualtat de caràcter entre'l

meu pare y el meu oncle, la meva familia va viure a l'extranger. Així, donchs, no té re d'extrany que jo no hagi vingut a Market-Pewbury fins que he entrat en possessió de les meves propietats.

Alma. No li sembla que Market-Pewbury ès una ciutat molt especial?

Valentine. Y tant especial! Sembla que'l meu respectable oncle, que en pau reposi, va consentir que's fiquessin a dins del seu barret totes les abelles que botzinaven a l'entorn del seu cap aíxelabrat, lo qual ha donat per resultat que Market-Pewbury se convertís en un niu de vespes capaces de matar a picades a tots els seus hereus. Ja m'han amenassat ab mil suscripcions! Suscripcions per protegir societats contra els clubs, contra'l joch, contra la beguda, contra'l menjar, contra'l fumar, contra'ls republicans, contra això, contra allò y contra tot lo imaginable. Precisament a mí, que no soch contrari de re! Precisament jo, que soch partidari de que cada hu fassi alló que li dicti la seva conciencia!

Alma. Donchs aquí tothom es contrari de tot.

Valentine. Deixem que cada hú fassi lo que millor li sembli, perquè, fent lo que ell vol, fa lo que la Naturalesa li dicta, y la Naturalesa no s'equivoca. Perquè veiam: qui soch jo per anar contra l'obra del que ho ha creat tot?

Lady Beauboys. Val! Si'm vols creure a mi, que soch una dòna d'experiencia, no t'hi vulguis ficar massa en lo que aquí fa la gent y en la seva manera de ser. Es un consell que convé que tinguis present.

Valentine. No, no. No tingui por que m'hi

fiqui en lo que aquí fa la gent: al revés, són ells els que's ficaràn en lo que jo faig o deixo de fer. Especialment aquest senyor Jorgan, que no sembla sinó que sigui el amo de la ciutat. Mírin: ahir, sense anar més lluny, dos dimonis de velles... perdó... dugues criatures extraordinaries que teníen tots el motius suficients per desitjar que les demés amaguessin les seves gracies y els seus encisos, varen cridarme perquè fes el favor de firmar un document obligantme a convèncer a totes les senyores que no's presentessin may més escotades.

Lady Beauboys. Y què'ls vas contestar, tu?

Valentine. Els vaig contestar que això d'anar escotades era un assumpte molt relliscós per ser tractar ab un home del meu temperament. Van replicar que pregaríen a Miss Angela Soar que'ls fes el favor de veures ab mi per demanarm'ho. Que la coneixen vostès Miss Angela Soar?

Lady Beauboys. Si, home! Es la presidenta de la «Lliga de les Dames contra'ls vestits escotats». Viu a Market-Pewbury, en una de les teves cases.

Valentine. En una de les meves cases?

Lady Beauboys. Que't sab greu?

Valentine. (*Bromejant*) Al contrari: me n'alegro. Així l'hi pujaré'l lloguer.

Lady Beauboys. El teu oncle va donarli pis franch mentres fos presidenta de la Lliga. Ja pots contar que no dimiteix ni a tiros!

Valentine. Y per què ho va fer això'l meu oncle?

Lady Beauboys. Deya que era una infelissa!

Valentine. Bé prou que ho es tothom de

infelís a Market-Pewbury, segons vaig veyent!

Lady Beauboys. Però, què hi faràs, si no tens més remey que viure entre ells?

Valentine. T'equivoques, tía, t'equivoques. Al damunt de la taula del meu despaig hi tinch sempre la *Guía dels Ferro carrils.* El día que'n tingui prou me'n vaig.

Lady Beauboys. Això no vuy que ho diguis ni en broma. Mira, Val: en el món hem de tenir paciencia, y més d'una vegada hem d'acostumarnos a coses que a primera vista'ns repugnen. Segueix el meu exemple. Jo passo aquí sis mesos de l'any, tres o quatre a Londres, y els demés a l'extranger, a Italia, Suissa o Espanya. Y sempre m'enmotllo a les costums y maneres de ser y de pensar del país en que'm trobo. Jo soch la dòna més hipòcrita que pugues figurarte, però no pots pensar lo ditxosa que soch y lo molt que tothom m'estima. Quan visch aquí'm faig la reflexió següent: aquí hi ha una munió de gent, botiguers, comerciants, pagesos y rentistes, molt contents y satisfets de portar una vida que a mi'm sembla trista y estùpida. Però, què hi faràs, si an ells els sembla que no hi ha vida millor que la seva, y aixís viuen ditxosos? ¿Per què haig de destruir la seva felicitat obligantlos que pensin d'una altra manera y que busquin un altre medi de viure? ¿Per què'ls haig d'ensenyar que en el mon hi han altres diversions que llegir *El Diumenge a casa*, anar a l'iglesia tot el sant día y tocar l'armonium? No, no. Jo simpatiso ab ells. M'abono sempre a les seves iglesies, vaig a les conferencies, y, si'm demanen diners, ne dono, ab certa moderació, això sí. Si tracten d'estafarme,

alguna vegada ho han intentat, faig com aquell que no me n'adono, y, si puch, ho evito. En fí, no'm singulariso en re, ni per re, y, malgrat tot lo que tu'n pugues dir, segueixo pensant que, per mi, Market-Pewbury es un niu d'abelles, ple de mel.

Entra en Wheeler.

Wheeler. Hi ha'l senyor Jorgan y altres senyors.

Alma. Que passin.

Lady Beauboys. No. Deixim calmar un xich al senyor Jorgan abans de que vegi *La Bacant*. ¿No hi ha pas re, en alguna de les classes, que puga molestar els sentiments de moralitat del senyor Jorgan?

Alma. Me sembla que no. Es a dir, hi ha una Venus de Milo...

Lady Beauboys. S'haurà de treure, donchs. Res més?

Alma. Hi ha un model d'un Hèrcules.

Lady Beauboys. Aquest el taparem.

Alma. *(An en Wheeler.)* Vagi a l'estudi y digui al senyor Hesselwood que'l senyor Jorgan y els altres senyors faràn una visita a les classes, y que miri si en alguna sala hi ha re que puga escandalitzar al senyor Jorgan.

En Wheeler se'n va.

Valentine. (*Que ha descorregut la cortina y contempla'l quadro.*) Caram! Aquesta noya es la que m'ha fet l'ullet allà fòra.

Lady Beauboys. Que t'ha fet l'ullet? Qui?

Valentine. Aquesta, la del quadro.

Lady Beauboys. (*Alarmada.*) Alma! ¿Qui es aquesta dòna?

Alma. Es una modela.

Lady Beauboys. Y la té aquí, a l'escola? Viu ab vostès? Això sí que no'm sembla pas correcte.

Alma. En Willie no podía pintar sense una modela y varem pensar que estaría millor aquí que en una casa de dispeses. Com que aquí la gent son d'aquesta manera!

Lady Beauboys. Però si fa l'ullet als homes!

Alma. Es la primera vegada que ho sento dir Y, si ho fa, val més a un dels nostres que no pas an algú de Market-Pewbury. (*A Sir Valentine.*) La deu haver trobada un xich descarada.

Valentine. No, no. Quan la modestia està fora de lloch en una dòna, jo crech que'l descaro y l'atreviment son els seus majors atractius. (*Riallada de Sally Lebrune dintre.*) Escolti, tía: he pensat una cosa que potser la sorpendrà una mica.

Lady Beauboys. Sorpreses ab tu? No fora extrany. Veyam, digues.

Valentine. Vuy comprar aquest quadro. D'aquesta manera evito tota discussió ab el senyor Jorgan.

Lady Beauboys. Per darrera vegada, Val, jo't prego que't recordis de les exigencies de la teva posició en aquesta ciutat. Aquestes coses no's fan a Inglaterra. Com es que t'ha fet l'ullet aquella noya?

Valentine. Serà per algun motiu que encara jo no sé.

Lady Beauboys. Tu n'hi deus haver donat de motiu.

Valentine. Abans de que'm fes l'ullet, no. Ara, després, sì.

Lady Beauboys. (*Movent el cap.*) Ay! Quin xicot!

En Wheeler entra.

Wheeler. El senyor Hasselwood ha tret de les classes tot lo que podía semblar escandalós.

Lady Beauboys. Molt bé. Així ja puch comensar a preparar el senyor Jorgan baix el punt de vista artístich. *(A Sir Valentine.)* Esperam un moment aquí. Mentrestant pots donar bons consells a la senyora Suleny. *(A l'anar per sortir contempla un moment el quadro.)* Ay el senyor Jorgan quan el vegi!

Sen va seguida den Wheeler.

Valentine. Ara que estem sols, senyora Suleny, li estimaré molt que'm digui—y consti que ara parlo seriament—de quina mena han de ser els consells que, segons la tía, jo li haig de donar.

Alma. Vosté ja deu haver sentit dir que'l meu pare tenia una passió per l'art y per l' educació dels artistes joves. Ell creya—no sé si estava en lo cert—que un home que ha nascut per ser artista, no pot ser altra cosa.

Valentine. Jo també ho crech, y devegades ni per això serveix.

Alma. Va fer saber a tots els mestres del país que si entre'ls respectíus deixebles n'hi havía algun que fos una nulitat per les ciencies o les lletres, però que demostrés una disposició marcada per dibuix, s' ofería guiarlo pel camí de l'art veritable.

Valentine. Digui que'l seu pare va ser com una Providencia pels pobres mestres d'estudi! Quants deixebles va arribar a tenir?

Alma. Més de dos mil.

Valentine. Y com han resultat?

Alma. Alguns son ja mestres; ensenyen. Altres, molt pochs, son pintors, artistes. Però, entre tants, varem descobrir un geni, un veritable geni.

Mirant el quadro ab orgull.

Valentine. L'autor d'aquest quadro?

Alma. Sí. El meu pare deya sempre que un día sorpendría al món ab el seu art. No li sembla que tenía raó'l meu pare?

Valentine. No sé si sorpendrà'l món, però a la gent de per aquí n'estich seguríssim. Com es que'l seu pare va triar aquest lloch per instalarhi'l seu estudi?

Alma. L'aire es tant pur! Y la vista es tant hermosa!

Valentine. *(Ab una esgarrifansa cómica.)* Potser es un xich massa fresch, sobre tot per bacants tant poch vestides.

Alma. L'oncle de vosté va llogarli a molt bon preu. Va ferhi obres, va afegirhi l'estudi y va posarhi comfort pels nens.

Valentine. Y quina recompensa va trobar el seu pare en tot això?

Alma. No va pensar may en els diners; no més va pensar en l'art. No li sembla excelent a vosté'l seu plan?

Valentine. Ja ho crech, senyora! Y, sobre tot, té un gran aventatge sobre la generalitat dels fets filantròpichs.

Alma. Què vol dir?

Valentine. El seu pare, ab això, no hi va perdre més que la seva fortuna, ben al revés de la majoría dels filantrops, que, tot augmentant la seva, perden la dels altres.

Alma. (*Un xich molestada pel to de Sir Valentine.*) No puch conseguir que ningú cregui

en l'art del meu pare! Jo que sempre hi he cregut cegament! Com que l'estimava tant!

Valentine. Ja veurà, senyora. Jo hi entench molt poch en art, però a mí'm sembla que l'art es una cosa així com una religió: una cosa vaga, indefinida, de la qual se parla molt, se comprèn molt poch y se practica molt menos encara, El plan del seu pare, després de costarli tants sacrificis, quin bé haurà fet a la causa de l'art?

Alma. Descobrir un geni.

Valentine. ¿Y vosté no creu que'l geni, en cas d'existir, no s'hauría descobert ell tot sol? A mi'm sembla—y sentiría que la meva franquesa pogués ferir els seus sentiments—que'l resultat final del plan del seu pare, d'aquesta mena de passió artística, ha sigut convertir una colla de xicots, que no servíen per res, en pintors indiferents, sense cap aspiració, sense cap ideal, y en mestres de dibuix, adotzenats y vulgars, y entre ells, un sol geni, l'autor d'aquest quadro, torment de l'honorable ciutat de Market-Pewbury y del senyor Jorgan, molt senyor meu.

Alma. *(Descoratjada.)* Aleshores no'm queda altre recurs que abandonar tot això y deixar que se n'apoderin el senyor Jorgan y els altres.

Valentine. Què hi té que veure'l senyor Jorgan ab l'escola?

Alma. Per sostenir els gastos, y creyent poderho tornar més endevant, he tingut de demanar diners al Banch, y sembla que la persona que va influir perquè me'ls deixesin va ser el senyor Jorgan. (*Quasi plorant*) Aquest es el final de l'obra del meu pare!

Tracta de tenir serenitat, però no pot.

Valentine. Senyora, jo li prego que's tranquilisi: no'm pensava que s'ho prengués aixís.

Alma. Me fa vergonya que vosté 'm vegi plorar.

Valentine. Li asseguro que respecto profondament l'obra del seu pare. Era un geni y un caracter, y jo li juro que haig de fer tot lo possible perquè no fracassin ni'ls seus plans ni'ls desitjos de vosté.

Alma. *(Contenta.)* Que ho díu de debòr No, no. Això ara vosté ho díu per consolarme, perquè'm veu trista y plorosa. Això no ho faría vosté per la causa de l'art!

Valentine. Li prometo que sí.

Alma. *(Ab alegria creixent.)* De debòr De debòr

Valentine. Per la causa de l'art principalment, y una mica també perquè la veig tant aflígida.

Alma. Ay! Quin greu me sabría que ara vostè's pensés que jo he pres així la cosa ab el fi d'inspirarli compassió!

Valentine. *(Contemplant a l'Alma, plorosa, ab cert interés.)* Estich segur que això no es art, sinó naturalesa pura. Tornem a parlar del senyor Jorgan.

Alma. Vostè no sab pas de la manera com va perseguir el meu pare; y el mal que va fernos, primer a n'ell, a mí després, desde que vivim a Market-Pewbury.

Valentine. Donchs, per què permet vostè que avuy vingui aquí?

Alma. Perquè vaig rebre un avís del Ajuntament dientme que vindría una Comissió

a inspeccionar el quadro. No'ls podía pas dir que no. Per això he demanat consell a la seva tía. Y ella ha sigut qui m'ha dit que els contestés dient que tindría molt gust en rebrels aquesta tarda. Lady Beauboys va prometrem que vindría ab vostè, per estar presents a la visita, y perquè vostè'm defensés, si fos precís. Y vostè ha sigut tant bo que ha vingut. No's pot figurar lo molt que li agraeixo.

Valentine. He vingut a defensar vostè y l'art. (*Entra Lady Beauboys per la dreta.*) No'n parlem més d'art, per ara. Vosté odia aquest senyor Jorgan y el seu acompanyament. Molt ben fet. Jo també. A mí la lluita m'entusiasma, re me fa por! Lluitarem contra tots, vostè y jo. Y veurem qui pot més, a Market-Pewbury; en Jorgan o jo.

Lady Beauboys. Es inutil, Val. La victoria serà per en Jorgan. Sabs lo que has dit, ara? Combatre la forsa major d'Inglaterra, el major poder, lo més arrelat en les conciencies? Aquesta vida fosca, amarganta, hipócrita? Aquesta vida de puritarisme? Això no ho conseguiràs may; això no hi ha manera de canviarho. Perquè per canviarho fóra precís canviar el clima, el país, l'aire y més que tot això, la pell, la sang, els òssos de la nostre rassa! En Jorgan es omnipotent, la seva rassa porta una munió de gent darrera seu. Y no ho dubtis: la victoria serà per en Jorgan.

Valentine. Ja ho veurem per qui serà la victoria! Com vol que'm rendeixi abans de lluitar? May!

Lady Beauboys. (*A l'Alma.*) El senvor Jorgan vol inspeccionar els dormitoris dels nens.

Alma. Y ara! Y ab quin objecte?

Lady Beauboys. No ho sé. Ara mateix estava observant una Diana y les seves nimfes y m'ha costat distreurel. Vagihi, creguim, vagihi.

Alma. Quina serà la darrera indignitat que tindré d'aguantar d'aquest home? Els dormitoris dels nens!

Se'n va l'Alma per la detra. Sir Valentine torna a acostarse al quadro. Lady Beauboys descorre la cortina y el contemplen tots dos. Pausa. Al cap de poca estona Lady Beauboys se'n va pel matelx cantó que l'Alma, quedant Sir Valentine tot sol contemplant el quadro. Entra la Sally Lebrune per l'esquerra, molt a poch a poch y sense fer soroll. Porta un vestit senzill, però arreglat ab certa coquetería y arracades d'or. S'acosta a Sir Valentine de puntetes. y quan es aprop seu fa una gran rialla. Ell se tomba altament sorprès y la contempla somrient.

Sally. Soch jo. Com me troba?

Valentine. Hola, mico! Quina pregunta! Que n'ets d'atrevida!

Sally. Jo m'atreveixo a tot en aquest món. Fins a ferli ganyotes. (*N hi fa.*) Ho veu? (*Li fa pam y pipa.*) Jo'm burlo de tothom!

Riu bojament, continuant fent accionats de mofa.

Valentine. Mira que això no's pot fer a Market-Pewbury!

Sally. (*Escarnitlo*). Això? Això no's pot fer a

Market-Puwbury? Què s'ha figurat que es Market-Puwbury? Veiam.

Valeniine. Y tu què't figures que es?

Sally. Un poble de bestiotes.

Valentine. Vaia! No diguis això!

Sally. Y per què no ho haig de dir? Si es un poble de bestiotes, per què no haig de dir que ho es?

Valentine. Perquè a Inglaterra no's pot parlar tant clar. Ara, a Fransa, ja es altra cosa.

Sally. Y, donchs, què haig de dir?

Valentine. Digues... *je m'en fiche*; per exemple.

Sally. Molt bé! *Je... m'en fiche*! Bé: què li sembla'l meu quadro?

Valentine. Preciós! Com tu!

Sally. Vol saber per què es tant preciós? Donchs per què'l beneit que l'ha pintat està bojament enamorat de mi. Pobret! Es un ximple.

Valentine. Y tu no l'estimes?

Sally. Jo? Y ara! Que no ho veu?

Valentine. Escolta. Y al senyor Jorgan que'l coneixes?

Sally. Sí. Es un que es molt lleig y molt rich, eh?

Valentine. El mateix. Doncs bé; aquest senyor vindrà d'aquí una estona a veure'l quadro. Y mentres se'l mira li has de fer l'ullet, sents?

Sally. Com? Aixi? (*Fa l'ullet ab exageració.*)

Valentine. Sí, així.

Sally. Quant me donarà, si ho faig?

Valentine. (*rient.*) Ah! Es dir que vols cobrar?

Sally. Sí, Per mí no hi ha re com els diners. Tenir molts diners! Molts! Es el meu somni daurat! Com que may he tingut ni un centim! Y, vostè, que'es rich? Veritat que's rich, vostè?

Valentine. Qui t'ho ha dit?

Sally. Que m'agradaría a mi tenir milions! M'ho gastaría tot! Tot! Quin gust! Si'm dóna forces diners, ja veurà com faré l'ullet descaradament al senyor Jorgan! Ja veurà!

Valentine. (*treient la cartera.*) Te donaré cinch lliures esterlines.

Sally. No, dèu. Donguimen dèu! Vaja! A vostè, qu'es rich, no li ve d'aqui! (*Li pren la cartera de les mans s'escapa corrent com jugant a fet, per l'escena.*) Ne vuy dèu, de lliures esterlines!

Valentine. (*Correntli darrera.*) Dónem la cartera, dimoniet!

L'agafa per la faldilla, y, tot bromejant, prova d'agafarli la cartera, que ella retè, ab forsa, a la mà. En Jorgan apareix, en aquest moment, a la porta per la qual ha sortit Lady Beauboys. El segueix l'Skewette. La lluita entre la Sally y Sir Valentine ha continuat. Ells dos la contemplen tots escandalizats.

Sally. No, no, no vuy!

Valentine. Te dich que'm donguis la cartera!

Sally. Que'm donarà les dèu lliures?

Valentine. Bé, vaja, si, ja té les donaré.

Jorgan. (*avansant.*) Dèu lliures, Sir Valentine? Que no ho ha sentit, Skewett?

La Sally y Sir Valentine paren de còrrer.

Skevett. (*Nervios y malhumurat.*) Si, que ho he sentit, sí! Això necessita una explicació!

S'acosta a Sir Valentine. Entren Lady Beauboys y l'Alma, seguides den Wapes, en Blagg, en Corby, en Modlin y en Pote. Aquests entren desconfiats y recelosos, mirant a tots cantons, per veure si se adonen del quadro, pera horroritzarse. Estàn tots emocionats, sense saber l'actitut que han de guardar.

Lady Beauboys. Ara, Val, crech que abans d'examinar el quadro tindras molt gust en conèixer les principals personalitats de Market-Pewbury. *(Presentant)* El senyor Wapes. (*Salutaciò entre en Valentine y en Wapes.*) El senyor Modlin. El senyor Corby. El senyor Pote. El senyor Blagg. El senyor Skevet. (*Tots van saludanse ab en Valentine.*) Al senyor Jorgan crech que ja'l conexes.

Jorgan. *(rient.)* No crech pas que'm conegui. Es un xich dificil! Costa molt! Y com més van coneixentme, menos els agrado. *(Tot això ho ha dit en to de broma, ab hipocresia, mentres ha encaixat ab Sir Val.)* He! He! Qüestio de gustos! Veritat, Sir Valentine?

Valentine. Sí; qüestió d'apreciacions.

Jorgan. Es molt probable que, com més me vagi coneixent, més antipatich me trobi.

Valentine. (*Seguint el to de broma.*) Es molt possible. Encara que no tinch cap interès en coneixe'l fondament.

Jorgan. (*Cordialment.*) Donchs jo li asseguro que'm coneixerà molt fondament y que no

trigarà pas gaire. Ens hem de veure cada dia. Això no es Londres ni París, (*Remarcantho.*) hont crech que vostè s'ha divertit tant (*Mira al seu entorn pera veure si els altres aproven les seves paraules. Tots semblen molt satisfets.*) Sent vostè, com es, el principal propietari, espero jo, y esperem tots, que vostè serà un model per aquesta pobra gent, inculta y grollera, de Market Pewbury.

Valentine. Model de què?

Jorgan. De moralitat y de bones costums.

Valentine. Per l'amor de Déu, senyor Jorgan! En la ciutat n'hi ha molts ab més dret que no pas jo per servir d'exemple y de model. No hi compti pas ab mi per això. No, no, de cap de les maneres! El més indicat es vostè.

Jorgan. Ja tindrem temps de parlar de tot això. Ara'm permetrà una pregunta, Sir Valentine?

Valentine. Totes les que vostè vulgui, senyor Jorgan.

Jorgan. Vol fer el favor de dirme—si no es indiscreció—quina institució benefica protegia vostè quan nosaltres hem entrat?

Senyalant a l'Skewett, que durant tot el dialech mira a Sir Valentine ab certa ira y enveja.

Valentine. Com ha dit? Institució benefica?

Jorgan. No anava a entregar dèu lliures a n'aquesta donota?

Se tomba ab dignitat, mirant despreciativament a la Sally.

Sally. (*Cridant, furiosa.*) Com s'entén donota?

Jorgan. (*Ab duresa.*) Sí, donota! (*A Sir Valentine.*) Devia ser per un motiu altament benefich que entregava la seva cartera a a'aquesta... (*La Sally'l desafia ab la mirada.*) noya, veritat? (*La Sally mira a n'en Jorgan ab una mica de dolcesa.*) Miri: encara la te a la mà.

Senyalant la cartera, que la Sally efectivament conserva encara en la seva mà.

Lady Beauboys y l'Alma queden molt sorpreses. Els altres fan uns ulls com unes taronges y ho comenten en ven baixa.

Valentine. (*A la Sally.*) Dónam la cartera.

Sally. Vostè m'ha promès...

Valentine. (*Ab vivor.*) La cartera! Jo sempre compleixo lo que prometo.

Sally. (*Donantli.*) Tingui. (*Allargant la ma, com pidolant.*) Ara donguim les dèu lliures. Faci'l favor.

Valentine. (*Obre la cartera y en treu un feix de bitllets de Banch, ne pren dos, guarda'ls altres y, després de ficarse la cartera a la butxaca, diu a n'en Jorgan, encarantshi.*) Vostè, donchs, te molt interès an saber per què dono dèu lliures an aquesta noya, he?

Jorgan. Pitjor per vostè si no ho diu: la gent parla y...

Valentine. Ho sento molt; però es per un objecte que solament ella y jo sabem y no podem dir.

Dòna'ls bitllets a la Sally.

Sally. (*Fent l'ullet a Sir Val.*) Gracies.

Gran sorpresa en tots. Estàn escandalitzats. Els agrupapaments que s'havien format

se disolen. Lady Beauboys està contrariada, movent el cap.

Valentine. (*Ab gran aplom y ironia.*) Y, ara, senyors, si la senyora Suleny ho permet, ja es hora de saber l'opinió de tots vostés respecte aquesta obra d'art.

Alma. Li sembla a vostè, Sir Valentine, si ha d'estar present l'autor durant la crítica?

Valentine. Per què no? Jo opino que sí. Sempre apendrà alguna cosa, sentint les observacions de tots aquets senyors.

La Sally s'acosta a n'en Jorgan y, sense que ningú se n'adongui, li fa l'ullet repetides vegades y el mira ab un somriure un xich sensual. En Jorgan se mostra, de primer, sorprés, desprès horroritzat, y, per fi, indignat, apartantse d'ella, que no'l deixa, seguintlo sempre. Aquest joch se repeteix durant una bona estona.

Wheeler. (*Que haurà entrat.*) Senyora, hi ha Miss Soar. Diu si la pot rebre?

Alma. (*Ab resignació.*) Sí, sí, que entri. Digui a Miss Soar que passi, y digui al senyor Hesselwood que aquests senyors l'esperen.

Wheeler. (*S'en vay torna a entrar desseguida, anunciant.*) Miss Soar.

Sen va.
Entra Miss Soar, depressa ab una mà al pit, portant en l'altra un plech de fullets.

Miss Soar. *(Molt excitada.)* Que arribo a temps? (*Dóna un fullet a Lady Beauboys.*) Eh? Diguin: que arribo a temps? (*Ne dóna un altra a l'Alma y va a trobar a Sir Valen-*

tine.) Que arribo a temps de deixar sentir la meva veu?

Valentine. (*Molt tranquil.*) Jo crech que sí, senyora. Però, segui, si està tant cansada. (*Li ofereix una cadira.*) De quin assumpte particular ha de parlar vostè aquí, si no es indiscreció?

Miss Soar. (*Asseyentsé y respirant, com si estigués molt cansada.*) A Inglaterra no més n'hi ha un d'assumpte capàs de preocupar les senyores.

Valentine. Quin? Les modes de vestir?

Miss Soar. Precisament. Llegeixi. (*Li dòna un fullet.*) No sab vostè lo que'm molesta l'haver de discutir aquestes coses ab gent del sexe oposat!

Valentine. Si a vostè la molesta, a nosaltres encara'ns molesta més que a vostè.

Miss Soar. (*Ab la mà al pit.*) Com que pateixo d'espasmes!

Valentine. Donchs, així, lo que ha de fer es no moures de casa y cuidarse.

Lady Beauboys està molt nerviosa per la conversa de Miss Soar y Sir Val.

Miss Soar. Es que no puch, no puch de cap de les maneres! ¿Com vol vostè que no'm mogui de casa, si hi han tantes y tantes senyores que van per aquests mons de Deu escotades d'una manera que fa feresa? Indecentes!

Furiosa. Tossint.

Valentine. Però, escolti, escolti. Sosseguis! Com vol que vagin vestides les senyores per anar al teatre y als balls, si no van escotades? Quin vestit proposa vostè? Veyam.

Miss Soar. Un vestit senzill, tancat fins aquí dalt.

Senyalant la barba.

Valentine. Així, com el que vostè porta, eh?

Mirantla fit a fit.

Miss Soar. (*Posantse la mà damunt del pit.*) Ay! Perdoni. Un lleuger desvaneixement. El cap se me n'anava. No ha sigut res.

Valentine. Potser el coll del vestit l'apreta massa. Com que es tant alt! (*Ab ironía.*) Potser si se'l descordés una mica...

Miss Soar. May! Ja estich millor. Ja m'ha passat. Prometim que ho llegirà. Jo no pararé fins conseguir que totes les senyores d'Inglaterra s'estimin una mica més y no vagin pel mon ensenyant semblants vergonyes.

Valentine. Jo, deixant apart l'opinió de vostè, crech, y dispensim la franquesa, que si una senyora pot lluir un bon escot, que'l lneixi, y la que no'l puga lluir que se'l tapi.

Mis Soar. (*Horroritzada.*) Jesús!

Tots els demés, exceptuant l'Alma y Lady Beauboys, se horroritzen, en apariencia. La Sally s'acosta an en Jorgan, l'observa y li fa signes ab els ulls. Ell la mira ab meuys indignació que abans.

Jorgan. (*Separantse de la Sally*) Vaja, senyors: me sembla que ja es hora de que contemplem aquesta obra prodigiosa.

Miss Soar. Si a vostè li sembla, senyor Jorgan, que en el quadro hi pot haver alguna cosa que no pugui veure una senyoreta... (*Marcant molt la frasse.*) Com jo, modesta, ignocent, o algun seuyor. modest també,

com jo, no hi ha necessitat de que'l destapin.

Skevett. Això mateix crech jo. Quina necessitat tenim de veurel? (*Ab hipocresía.*) Val més cremarlo! Crememlo! Així acabarem d'una vegada!

Wapes. (*En veu baixa.*) No, jo no'l cremaría: el guardaría en una cambra, tancantlo ab pany y clau. No li sembla qun fòra lo millor, senyor Modlin?

Modlin. Sí, en una cambra fosca y humida.

Alma. Y si abans de condemnar el quadro el veyessin?

Miss Soar. No'ns tempti, vostè, ara. Jo no sé com s'ha tornat la gent, avuy día. Estich segura de que'l senyor Pote pensa com jo.

Pote. Y no s'equivoca. ¿De què serveix el nostre interès per moralisar, si'ns empenyem en contemplar coses que ja sabem per endavant que son immorals? Primer de tot, la moral! Aquesta es la meva maxima. Tant de bò fos també la de tothom!

Lady Beaboys. Senyor Pote, aquest quadro no té re d'immoral. L'hi asseguro jo. Ja sab que soch molt escrupulosa. Y, quan vingui l'autor, ell mateix ens farà veure les seves grans belleses.

L'Skewett dóna mostres d'impaciencia.

Blagg. Senyora, aquí no hem vingut per veure les belleses del quadro: som aquí per preguntar a les nostres conciencies la respectiva opinió. ¿Es decent que'l meu fill estiga exposat a veurel, venint, com ve, a l'escola? Quins profits pot treuren de la contemplació d'una pintura tant immoral? Y els demés noys que aquí vénen? Quin

exemple més galdós! Què hi dirà'l sastre, que també fa venir el seu noy aquí perquè s'instrueixi seguint els principis de la més estricta moral? Y l'adroguer? Y el forner? Y el bètes y fils?

Valentine. Es clar! Tots diràn lo mateix, perquè en aquest poble tots pensen lo que pensa un. Coses molt pitjors que aquest quadro deu haver vist el seu fill.

Blagg. (*Enfadat.*) A poch a poch! No vuy que vostè's posi'l meu fill a la boca, sent?

Valentine. Ahont es ara'l seu fill?

Blagg. El meu fill? Es abaix; que m'espera en el carret.

Valentine. Diguili que pugi. Ja ho veu, senyora Suleny: aquí corre un gran perill la moralitat del fill d'aquest senyor. Diguili que pugi. Fassim el favor.

Alma. Sí, sí, que pugi y que ell digui la veritat.

Toca un timbre elèctrich. La Sally torna a fer l'ullet an en Jorgan. Passa aprop d'ell, tocantlo, al passar, ab la cama, dissimuladament. En Jorgan, al sentir el contacte, fa un moviment nerviós, però cada vegada està menys horroritzat. Unicament té por que algú no se n'adongui.

Wheeler. (*Entrant.*) Senyora...

L'Alma s'acosta an en Wheeler y li parla en veu baixa. Entra en Willie.

Valentine. Aquí tenim l'autor.

En Wheeler se'n va.

Alma. Sir Valentine: si'm permet que l'hi presenti...

Valentine. (*Fent una inclinació.*) Ab molt gust.

Alma. (*Presentant.*) El senyor Willie Hesselvood. (*Salutacions.*) Sir Valentine Fellowes. Willie, aquests senyors desitgen veure'l quadro.

Willie. Ab molt gust. Però... me sembla que no'ls agradarà.

Lady Beauboys. Si vostè'ls explica lo que representa, y el seu valor, ja ho sabràn apreciar, creguim.

Miss Soar. Y jo ho tinch de veure, també?

Valentine. Si no vol, no hi té cap obligació.

Miss Soar. M'hauré de sacrificar, ja ho veig.

Tot de cop se posa la mà al pit. En Pote hi corre.

Pote. (*Mirantla ab simpatía.*) No serà re. Un altre espasme, oy? (*Li ofereix el bras y se'n va ab ella, mitg desmayada, cap a fòra.*) Es un espasme. No s'alarmin.

Surt ab Miss Soar per l'esquerra.

Wheeler. (*Entrant per la dreta y anunciant.*) El senyoret Tomas Blagg.

Entra en Tomas Blagg darrera d'ell, molt agitat, mirant a tothom ab desconfiansa, demostrant que tem molt el seu pare. Avansa cap al prosceni.

Blagg. (*Imperiosament.*) Thomy: enretirat una mica, y molt compte en lo que digais!

Tomas Blagg. (*De cara al públich y d'esquena al quadro.*) Sí, papà.

S'haurà tret la gorra a un signe imperiós del seu pare y la té a les mans, fentli donar

voltes, no treyent la vista del seu pare. Durant l'interrogatori està molt nerviós.

Valentine. (*Ab solemnitat.*) Escolti, senyoret Tomas Blagg: una paraula, no més. ¿Que ho ha vist vostè lo que hi ha pintat en aquest quadro?

En Tomas, roig com una cirera, mira, tremolant, al seu pare, no sabent què contestar.

Blagg. (*Ab duresa.*) Apa! Respon! Que no tens llengua?

Tomas Blagg. Sí, papà.

Valentine. Y quan vostè va veure la pintura, què va dir, senyoret Tomas.

Tomas Blagg. (*Apuradíssim.*) Què haig de dir, papà?

Blagg. Contesta la veritat, d'una vegada, si pots!

Tomas Blagg. Donchs... vaig... dir...

Pausa. Mira molt nerviós al seu pare.

Blagg. La veritat, re més que la veritat, embusterot! Apa! Què vas dir?

Tomas Blagg. (*Somrient ab gran picardía.*) Vaig dir... vaig dir... Ma noy! Quina xicota més caya!

Blagg. (*Furiòs.*) Oh!

En Tomas queda espantadíssim y fa un gest com per parar la clatellada que vei venir. Tots els altres participen de l'horror den Blagg y lencen grans exclamacions y grans: «Oh!... Oh!...» Sir Valentine riu sincerament. Lady Beauboys està a punt de ru-

re. L'Alma mostra gran satisfacció. En Willie riu, y la Sally, tamé rient, s'acosta an en Jorgan, que se n'aparta desseguida, acostantse aleshores la Sally an en Willie.

Jorgan. (*Impacient*) Vaja, senyor pintor: fassi el favor de descobrir el quadro.

Willie. Els haig d'advertir que'l quadro representa una bacant.

Jorgan. Una bacant? Y què es això? Potser una de les senyores del déu Bacus?

Sally. (*Rient.*) Una senyora del déu Bacus! Ha! ha!

Willie. Tant com una de les senyores de Bacus, no, però una cosa per l'estil, potser sí!

Jorgan. Què hi diu vostè, senyor Skewett? Vostè, que precisament es l'apòstol del anti-alcoholisme!

Skevett. Bé, veurà: precísem. El quadro representa una de les senyores de Bacus, sí o no?

Willie. (*Descorrent la cortina.*) Senyors: el quadro es lo que... es. Aquí'l tenen. Li poden donar el nom que vulguin, perquè ella no ha de protestar. Aquesta es la meva obra.

Exclamacions, protestes, rialles per part de tots al veure'l quadro, que, ab tot, desperta en els filisteus mirades sensuals. En Jorgan darrera de tots, el contempla ab gran atenció. Avansa, s'hi acosta, se tomba y mira a Sally, comparantla ab la figura del quadro, y ab un tros de passió sensual.

Sally. (*Acostantse an en Jorgan y dientli ab tota picardia senyalant el quadro.*) Soch jo.

Se separa d'ell. En Jorgan la segueix ab la mirada, torna a contemplar el quadro y torna a mirar a la Sally de cap a peus. Els altres s'agrupen prop del quadro, no sabent què fer. No voldríen mirarlo, però no saben apartarne'ls ulls.

Valentine. Y bé, senyors: que'ls sembla'l quadro?

Wapes. Indigne! Indigne! Y... atrevidíssim!

Modlin. Indigne de que'l vegin persones respectables!

Skevett. (*Acostantshi més.*) S'ha de cremar! S'ha de cremar! Foch an ell! Al foch!

Blagg. Però, ahont som, senyors? Ens trobem a Grecia, a la Roma fastigosa de Nerón y de Petroni, o som a la culta y moralíssima ciutat de Market-Pewbury? (*Alsa la mà amenassant al seu fill.*) Ah Tomas, quan siguem a casa!

En Tomas se posa a plorar.

Wapes. May ho hauría dit! Es senzillament repugnant!

Valentine. Y per què es repugnant, veyam?

Wapes. Creu vostè que aquest quadro pot penjarse en cap saló? Què diría la meva senyora si jo portava aquesta bruticia a casa?

Valentine. Que vol dir que no li agradaría? y la seva senyora, Modlin, tampoch?

Modlin. Ja s'avergonyiría no més que de donar la seva opinió!

Valentine. Y la senyora de vostè, senyor Blagg?

Blagg. La meva senyora es la meva senyora, Y no la de vostè. La seva opinió no mès m'interessa a mí: ho té ben entès?

Valentine. Que es una d'alta y prima que ahir hi havía a la botiga, la seva senyora?

Blagg. Si que ho es! Y què?

Valentine. Res, home, res! Ja se la pot guardar. Y la seva, Skewett, què hi diría?

Skevett. Lo mateix que jo. La meva senyora opina sempre igual que'l seu marit. D'això ja me'n cuido jo!

Entra en Pote fent saltets.

Pote. Miss Soar ja's troba millor. Jo he tornat per veure'l quadro.

Valentine. Mírisel!

En Pote'l mira. Tots l'observen.

Pote. (*Escandalitzat.*) Oh! Oh! Y què hi diuen vostès?

Valentine. No s'en preocupi de lo que diuen els altres. Quina es la seva opinió?

Pote. Que'l quadro es un atentat a la decencia y a la moral.

Valentine. Y vostè, senyor Corby, què hi diu? Encara no sabem lo que vostè'n pensa.

Corby. *(Nirviós.)* Ara precisament ho estava dient al senyor Wapes. A mi'm sembla que si portés una mica de roba... un manto, per exemple...

Lady Beauboys. Això ray! No fòra difícil, Veritat, senyor Hesselwood?

Pote. Sí, una cinta, una glassa... Que sé jo! Perquè, francament, tota nua...

Willie. Dispensin, però es inutil: no hi posaré ni'l més petit retall de roba. Si'l poble's perd, no sé què dirhi. L'he pintada de la

manera més perfecte que he sabut. He pensat no més en l'art, en re més.

Valentine. Ara ja hem vist el quadro, y tothom ne té una opinió formada.

Skevett. Ja ho crech que la tenim!

Corby. Y tal!

Blagg. Y no solament la nostra, sinó la de les nostres dònes, la dels nostres fills...

Mirant amenassadorament an en Tomas.

Valentine. Comprench que les senyores de Market-Pewbury, per rahons particulars, s'oposin a que'ls seus marits contemplin l'esplendidesa de formes d'una dòna plasticament perfecta. També comprench que, per lo que ha dit el senyor Blagg en lo tocant a la seva senyora, Market-Pewbury no vol de cap de les maneres models de perfecció de formes com Grecia y Roma. Però em sembla que aquest assumpte pot arreglarse a satisfacció de tothom. Veyam: tots aquells que se sentin molestats pel quadro que alsin el dit.

En Blagg, en Modlin, l'Skewett, en Pote y en Wapes l'alcen desseguida. En Corby també, però sense convencim ent. En Jorgan vol alsarlo també, però la Sally li estira la màniga, obligantlo a que baixi'l bras. Ell alsa desseguida'l dit de l'altra mà.

Valentine. Així! Molt bé! No moguin els dits. Ara! (*Tots els indicats estàn quiets, ab el dit alsat, com si'ls anessin a retratar.*) Estàn ben segurs de que aquest quadro es atentatori a la moralitat?

Tots. Si! Sí! Sí!

Valentine. Estàn tots ben convensuts de que desperta en vostès idees diabòliques?

Tots. Sí! Sí! Sí!

Baixen les mans. En Jorgan mira la Sally. Tots miren el quadro de reull.

Valentine. Com es que'l miren tant. donchs? Facin com jo, que sé mirarlo ab tota serenitat y bona fe.

S'acosta al quadro y'l contempla ab gran admiració.

Jorgan. No, Sir Valentine, no li podem concedir privilegis que'ns neguem a nosaltres.

Valentine. Ah! Es a dir que també volen intervenir en la meva moralitat? Aquesta sí que es bona!

Jorgan. La moralitat de vostè n'està ben necessitada d'intervenció, senyor meu! Tant debó m'equivoqués, però'm sembla que... Senyors: ja ho veuen. Això no's pot permetre! Demà mateix ens reunirem per acordar que aquest quadro es un atentat insolent a la moralitat de Market-Pewbury, que fins aquest trist moment tothom havía respectat.

Skevett. Y decretarem la seva destrucció!

Tots diuen que sí. Esvalot.

Valentine. Senyor Hesselwood: que es per vendre aquest quadro?

Willie. Si hi ha algú que'l vulgui comprar, sí, senyor.

Valentine. Quan ne vol? Jo me'l quedo.

Willie. Què sé jo! Duguescentes lliures. Cent. Lo que vostè vulgui.

Valentine. Aquesta nit li entregaré un xech

de duguescentes lliures, y així que arribi a casa l'enviaré a buscar.

Tots s'horroritzne.

Tots. (*Menys les dònes y en Willie.*) Oh!

Jorgan. Vostè compra'l quadro?

Skevett. Impossible! Això no pot ser!

Exclamacions per part de tots.

Valentine. Ja l'he comprat, sí, senyor.

Jorgan. Així me sabrà molt greu, però no tindré més remey que donar part d'aquesta compra en la reunió pública de demà, y demanaré l'expulsió d'aquesta...

Mirant a la Sally ab despreci.

Sally. Si'm torna a dir donota, li diré bon mosso!

Jorgan. Senyors: la nostra missió, aquí, s'ha acabat. Sortim a respirar una altra atmósfera més pura: aquí no s'hi respira mes que vici. Anem a donar un tom per la finca, y els hi ensenyaré les modificacions que penso ferhi.

Alma. (*Sorpresa.*) Modificacions, senyor Jorgan?

Jorgan. Sí, senyora. Què ja no's recorda de l'hipoteca? He resolt quedarme definitivament la finca, abans de sis mesos.

Alma. Però vosté no podrà pas continuar ab l'escola?

Jorgan. Es clar que no!

Alma. Donchs, què pensa instalarhi aquí?

Jorgan. El nostre gran Asil d'infants orfens. Sí, senyores y senyors: si dintre de sis mesos visiten vostés aquesta casa, en comptes d'aquella colla de pintors ganduls y de aquestes pintures indecoroses, hi trobaràn

més de quatrecents nois pobres y desamparats, treballant alegres del matí al vespre. Això serà molt més digne de nosaltres y de Market-Pewbury. (*Saludant.*) Senyores... Sir Valentine... A reveure... Anem, senyors. Anem. Veurem el jardí que servirà d'esbarjo als nostres pobres orfanets.

Se'n van en Corby, l'Skewett; en Modlin y en Wapes per l'esquerra.

Sally. Ay! Els pobres orfanets! Jo també vuy veure'l jardí que'ls servirà d'esbarjo.

Se'n va en Jorgan. La Sally surt darrera d'ell.

Blagg. Tomas: sense aturarte enlloch, te'n vas de dret a casa; un cop allà, te treus el gech y les calces, y esperes que jo vingui.

Tomas Blagg. (*Espantadíssim.*) Ay! Ay! Ay! Me sembla que rebré de valent!

Se'n va corrent, seguit d'en Blagg. En Pote s'acosta a Sir Val, que parlava ab les senyores.

Valentine. (*A n'en Pote.*) Vostè dirà.

Pote. Soch el tresorer de l'Asil dels infants orfens.

Valentine. (*Donantli la mà bromejant.*) Me n'alegro molt!

Pote. Així puch confiar en la seva protecció als pobres infelissos? Ja tindré'l gust de ferlí una visita y'm dirà per quina quantitat se vol suscriure, (*Se donen les mans afectuosament.*) Fins a demà, Sir Valentine.

Se'n va per l'esquerra.

Valentine. (*Ab fàstich.*) Si aquest home se atreveix a venir a cass per la suscripció...

Lady Beauboys. T'hi suscriuràs. Com es

que has fet aquesta bogería de donar diners a n'aquella dòna al davant de tothom?

Valentine. Perquè'ls hi havía promés.

Lady Beauboys. Aquesta mena de donatíus podíes haverlos fet privadament. Què hi diràn aquesta gent?

Valentine. No'm preocupa gens tot lo que diguin, tía. Però jo li prometo que si aquell senyor gosa venir a casa, el tiraré escales avall.

Lady Beauboys. Apa, vine ab mí. Tinch el cotxe que m espera. Y vostè vingui també, Alma.

Alma. Tinch molt que fer, ara. Dispensim. L'hi agraeixo molt.

Lady Beauboys. D'aquí una hora li enviaré'l cotxe, sent? *(Apart.)* Siga com siga, jo la vuy treure de compromisos. *(Saluda an en Willie.)* Anem, Val.

Se'n va Lady Beauboys y Sir Valentine per l'esquerra, després de saludar aquest ultim, molt carinyosament a l'Alma y a n'en Willie, que queden sols.

Alma. *(Ab tristesa.)* Un asil per infans orfens! Pobre pare! Ja ho ha sentit, Willie.

Willie. *(Com responent a una idea fixa que'l domina.)* Ja ho ha vist, Miss Alma? El quadro venut! Duguescentes lliures! No, no, no puch consentir que la Sally Lebrune se'n vagi! Això may! *(Ab entusiasme.)* Es la meva musa, l'inspiració, l'art!

Alma. *(Ab tendresa.)* Willie! Quan se'n curarà d'equesta bogería?

Willie. No es bogería! Es la meva musa! La meva gloria!

Alma. Vostè està boig per ella, Willie. Y es una dòna indigna.

Willie. Tot lo que vulgui. Però, mírila, que es hermosa!

Alma. Com pot ser que vostè, tenint una ànima d'artista, s'hagi enamorat d'una dòna tant vulgar?

Willie. Perquè ella es el meu art. Sense ella jo no soch ningú; sense ella'l meu quadro no existiría.

Alma. Si al menos fos una dòna de bons sentiments!

Willie. Tant se val! L'art no es més qu'hipocresía.

Alma. No Willie. Això no es veritat.

Willie. Sí; sí; res més que hipocresía. L'art, en sí, es hipócrita, com ho es l'amor, com ho es la religió. Quan jo era molt jovenet aspirava sempre a un no sé què indefinit, que no arribava may. Quan vaig ser home, les meves aspiracions van aixamplarse. Si jo, al tenir la modela al davant, comensés a pensar que es una dòna indigna, una dòna sense cor, no hi hauría obra possible, el meu pinzell no crearía re. L'inspiració no vindria, l'art no existiría. Perquè l'art no s'avé ab la realitat de la vida: l'art es una ilusió. Quan vaig a pintarla, me l'imagino hermosa, pura, divina, rendida d'amor per mí. Y en aquell moment sagrat, no més hi ha que ella y jo. Es el meu somni de bellesa sublim, que dura mentres la fixo en la tela. En aquell instant preciós me sento més gran que'l Ticià, que Rafael. Y ella es Helena, Cleopatra, Rosalinda, Julieta! Y jo soch el seu amo, el mestre! No me la vulgui robar, ¡Alma, aquesta ilusió que'm transfigura y aquesta musa que m'inspira!

Alma. Tant de bó no l'hagués coneguda, vostè, a n'aquesta dòna!

Willie. Aleshores el quadro no existiría. El meu art y la meva gloria seríen no més que somnis. Tornaría a esser lo que era abans: un orfanet, un orfanet tant desgraciat com els que vindràn an aquesta casa.

La Sally entra per l'esquerra. L'Alma se'n va per la porta de la dreta, mirant a n'en Willie, abans de sortir, ab gran interés. Pausa.

Sally. Ay! Pobre boig! Algún día jo seré rica, molt rica, y aleshores me tornaràs a pintar.

Willie. Què dius ara? Que seràs rica?

Sally. Per què no? Un gran senyor acaba de enamorarse de mí. Me comprarà vestits y joyes y tot la que'm passi pel cap. Jo li diré: «Vuy aquest xalet a vora mar». Y ell me contestarà; «Apa: ja es teu». «Vuy aquestes perles per les orelles y aquell brassalet de brillants». Y ell m'ho comprarà tot, tot! Cor que vols, cor que desitges. Y aniré coberta de joyes, y portaré vestits que costaràn una fortuna, y tothom me tindrà enveja. Ah! Ja ve! (*Com si veyés una visió.*) Ja ve l'imbécil! El gran senyor! (*En Willie l'observa y li agafa una má.*) Deixem estar! Deixem!

Willie. No més sento odio per tu! Me repugnes!

Li dona una empenta, deixantla anar.

Salli. Boig! Més que boig!

Willie. Sí, sí! Ja ho sé que no soch més que un boig! Però, guàrdaten d'un boig, sents?

Se'n va furiós per la dreta.

Sally. (*Corrent a la porta de l'esquerra.*) Monada! Bufó! Senyor bon mosso! Vingui, cuiti! (*Entra en Jornan per l'esquerra, com sugestionat.*) Monada! Bufó! Vostè es molt rich, oy? Li agrada'l meu retrat?

Jorgan. (*Horroritsat.*) No!

Sally. No es veritat! Si no pot dissimularho què li agrado! Ja ho sé que vostè m'estima molt! Però no així, tal com vaig, no, sinò ab una altra roba; ab un vestit blau, ab una cinta d'or... Eh?

Jorgan. No!

Sally. Sí, sí! Ab vestits ben elegants, vellut blau, ab cintes de color de rosa, y ben enjoyada! Ab diamants que brillin com els meus ulls. Mírils els meus ulls!

Jorgan. No!

Sally. Míremels! No més l'hi costarà quaranta lliures el mirarmels.

Jorgan. Quaranta lliures? Què's vol burlar de mí, potser? Quaranta lliures?

Sally. Ja li diré ahont ho ha d'anar a comprar, sent, lo que a mí'm fa falta. Perquè vostè es molt curt de gènit.

Jorgan. Jo... curt de gènit? No, això, no.

Sally. Sí, sí! Es tant curt de gènit com hermós. Els seus ulls m'ho diuen! (*Amanyagantli els ulls ab els dits.*) Que son dolentots aquests ulls de vostè! Déximels contemplar! (*Moviment d'ell.*) Ah! Veu com jo tinch rahó? Veu com es veritat que vostè es curt de gènit?

En aquest moment entra en Pote.

Pote. Per què'ns ha deixat?

Jorgan. Un moment, Pote, un moment.

Pote. Per què?

Jorgan. Apuntim déu lliures pel nou asil de viudes pobres. No hi ha en tot Market-Pewbury un home més amich que jo de la moral, y si alguna vegada'm desvío, no per culpa meua, del camí de la més estricta moralitat, ho reparo inmediatament. Apunti'm les dèu lliures, y vàgissen. Jo ja vinch desseguida.

En Pote se n'entorna. En Jorgan mira a la Sally y va per sortir. Aquesta, aleshores, se'n va. y desde la porta li fa l' ullet descaradament. En Jorgan, roig de cara com un perdigot y tremolant, va per seguirla, però ja se n'ha anat. Ell, al ser al fons, se tomba, mira'l quadro y els seus ulls s'animen ab un llampech eròtich al contemplar la dòna nua pintada y al compararla ab la Sally, de la qual encara conserva'l caliu de l'abrassada. Tot de cop s'adona de la panoplia. S'assegura de que no hi ha ningú, y, empunyant l'espasa, atravessa'l quadro, estripant la tela. Després deixa caure l'espasa, y se'n va per l' esquerra sense dir re, desconfiat y recelós.

TELÓ

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte primer. El quadro y el cavallet ja no hi són.

En Willie, vestit de viatge, ab gorra. Entra l'Alma per la dreta.

Alma. Ja està apunt, Willie?

Willie. Sí. Aquesta nit, a Londres, y demà cap a Roma. Y tot per obra y gracia de Sir Valentine. Que bé s'ha portat ab mi! Realiso el somni de tota la meva vida! L'Italia!

Alma. Sí, però s'ha quedat sense'l quadro.

Willie. No hi fa pas re: n'hi pintare un altre de millor. Tant que m'hauria agradat, per això, que'l quadro s'hagués pogut penjar en el saló de Sir Valentine, no més que per reventar aquell imbecil den Jorgan!

Alma. May podrem saber del cert qui va ser que va ferlo malbé.

Willie. No, may; però jo estich segur que va ser ell. Es inutil, ara, plorar la perdua del quadro: es una cosa que no te remey.

Pausa.

Alma. M'alegro molt, Willie, que ja no's recordi d'aquella xicota.

Willie. No, no. Està ben acabat, y per sempre. Soch molt extrany, jo, Alma. Soch molt impresionable. Aquest amor va ser com un cop de pistola. Ni jo mateix comprench com va agafarme tant de ple á ple.

Alma. Y que'n va perdre de temps pensant en ella!

Willie. Què hi vol fer? va encisarme. Ho sabia bè prou que aquell amor era una bogeria, però ja es sabut que un home enamorat es un aspirant al manicomi. L'estimava molt, però molt, això sí.

Alma. Per què no l'ha tornada a pintar?

Willie. Era imposible! M'hauria faltat l'inspiraeiò. Y l'art, quan no es inspirat, es una cosa freda, mecanica. Aquests ultims temps l'he avorrida, l'he arribada a odiar, creguim.

Alma. Però com s'explica aquest canvi tant radical?

Willie. Un cop alsat el vel de puresa y d'ignocensia ab que jo, en la meva fantasia, la envolquellaba, va deixar de ser un angel, y no més vaig trobar en ella una dòna impura y repugnant.

Alma. Y, donchs, per què va oposarse a que la tragués de casa?

Willie. Perquè volia provar de tornar a pintar *La Bacant* de cap y de nou, perre galarla a Sir Valentine.

Alma. Per regalarla a Sir Valentine? (*Ab amargor.*) Si, té raó: el quadro tenia molt valor per Sir Valentine.

Willie. No. No era per això. Sir Valentine volía que'n pintés un altra pera animarme...

Alma. Però vostè no ha sentit a dir que la Sally y...? Oh! No, no vuy parlar d'aquesta donota! Però vostè, sabentho, m'ho havia d'haver dit, perquè al punt l'hauria treta de casa y ens hauriem estalviat tot aquest escandol.

Willie. Què li diré! Vaig pensarme que el avorriment y l'odi que per ella sentía se-

ríen nuvols d'istiu, y que la tornaría a trovar ideal com sempre. Però ara veig que no potser. Per això m'n vaig a Roma, a la patria dels grans artistes, cercant una nova inspiració.

Alma. Y no s'emporta'l record d'aquesta casa?

Willie. Això si! En ella hi he estimat bojament una dòna, y ella m'ha ensenyat a ambicionar la estimació.

Alma. Veu Willie, com l'estimació no es hipocresia? Y com l'art y la religió tampoch ho són? Diguimho abans de marxar que aquestes coses no ho són de hipocresies?

Willie. Pel que no es artista, pel que no sent l'art, l'art veritable, no, que no ho són; però per l'artista de debó no són més que obstacles que li barren el pas y que devegades el ceguen.

Entra en Vheeler per la dretra.

Wheeler. (*Anunciant.*) Lady Beauboys.

Willie. Adèu Alma! Sempre'm recordaré de les seves bondats. Aqui vaig comensar la meva vida; aqui m'han ensenyat el camí de la gloria; aquí jo he apres a ambicionar. El camí es ple de espines y d'abrulls, ja ho sé, però vuy arribar al cap d'amunt, brandant elpenó de la victoria. Es a vostè, Alma, a qui dech la protecció de Sir Valentine.

Alna. (*Contentissima però dissimulant.*) A mi, Willie?

En Vheeler se'nva.

Willie. Sí, Alma, si: a vostè. Sir Valentine m protegeix perqué sab que vostè s'interessa per mi, y com que ell l'estima...

Alna. No, això no es veritat, no. (*Pausa en-*

tra Lady Beauboys) El senyor Hesselvood ens deixa: se'n va a Roma.

Lady Beauboys. Això m'ha dit el meu nebot. Ja sab que se'l admira.

Willie. Lady Beauboys, fins que' ns tornem a veure. Jo'm recordaré sempre de vostès y algún dia el seu nebot tindrà una Bacant millor que aquella. El primer quadre que pintaré será una Bacant per Sir Valentine Alma, gracies per tot. Ja la tindré al corrent de tot lo que fassi.

Se despedeix de les senyores y sen va per l'esquerra.

Alma. Ja ho veu! Ja se n'ha anat! Ara treuré aquella donota de casa,

Lady Beauboys. Ja ho havia de haver fet abans. No sé com l'ha poguda aguantir tant temps!

Alma. Com que en Willie no podia fer el quadro sense ella...

Lady Beauboys. Y, ab tot això, tampoch l'ha fet.

Alma. Quina escusa li podré donar per treure la?

Toca el timbre electrich.

Lady Beauboys. El seu comportament.

Alma. Com vol dir?

Lady Beauboys. Me sembla que'l fet ant sols de passejarse pels carrers de Market-Pewbury ab un vestit de vellut blau y un sombrero de plomes, justifica tot lo que vosté fassi en contra d'ella.

Alma. Y de lo que diuen d'ella y de...qie'n pensa voste?

Lady Beauboys. Lo què'n pensa tothom Lo que aquests han vist.

Pels ulls. Entra en Vcheeler per la dreta.

Alma. Digui a Mam'zelle Lebrune que fassi el favor de venir aquí desseguida, que haig de parlar ab ella.

Se'n va en Vheeler per la dreta

Alma. *(Ab ansietat a Lady Beauboys.)* Y vosté, Lady Beauboys, sospita que per part d'ell...?

Lady Beauboys. May hauria dit que en Val tingués tant poch gust!

Alma. Com pot ser que s'hagi aficionat an aquesta dòna?

Lady Beauboys. Jo no'n parlo de la dòna parlo dels vestits que porta. Miri que està horrible! Vellut blau combinat ab seda rosa! Qui ho havia de dir!

Alma. De manera que vosté està convensuda que s'entenen?

Lady Boauboys. Filla meva, tots aquests bonichs deuen sortir de la butxaca d'algu que la tingui molt plena. Homes esbogerrats per llensar els diners ab una dòna així n'hi han molt pochs a Market-Pewbury. Jo no més ne sé que un. Si aquest no es el meu nebot, aleshores sí que no se qui pot ser. Però no'ns en preocupem, que dimoni, en esbrinarho! Ara lo que convé es que sen vagi d'aqui.

Alma. *(Ab amargor.)* Fins a quin punt se rebaixen els homes! Sembla mentida!

Lady Beauboys. Es cert. Peró què hi vol fer! El cas es que's rebaixen. Poden, volen y ho fan. En Val es com mil altres joves, ab els quals la natura ha estat pródiga: els ha donat bona salut, els ha assegut devant d'una gran taula parada sumptuosament

ab tots els gustos de la vida, y com que'ls xicots, gracies a Deu, tenen bona gana, proven de tot y mengen de valent. ¿Y vostè pensa que en Val s'alsarà de taula y deixarà de menjar pel sol fet que la gent de Market-Pewbury li digui cridant: «No'n mengis d'això, que es dolent»? No, no:continuará assegut a taula, deixarà que la gent cridi tant com vulgui y quan n'estigui cansat se n'anirà. Es major d'edat y els meus consells son inútils. Què vol ferhi, si es així?

Alma. Què es trist això!

Lady Beauboys. Tan trist com vulgui, però'ns hem de conformar ab lo que'ns donen. Si la Natura ho ha disposat així, ella sabrà'l per què: es molt savia, sab molt més que no pas els homes. Es inutil tractar d'oposarse a lo que ella vol: es perdre'l temps. L'unich que'ns queda per fer a nosaltres—guardianes de les nostres cases y dels nostres fills—es defensarnos, conservar la nostra honra com la penyora més preuada, colocarnos al nivell més elevat possible, procurar que les nostres cases siguin nius d'amor, en els quals l'home hi trobi refugi y contrast ab les bruticies que pesca pel món. Es en va voler espaordir l'home, perquè aleshores es quant s'allunya més de nosaltres y es quan se llensa en brassos d'altres dònes. Procurem matar la causa y obtindrem el remey. Hont'es aquella? Com es que no ve?

Alma. Y tots els homes són iguals?

Lady Beauboys. Tots els fills d'Adam que jo ha conegut en aquest món, s'assemblen molt al seu pare.

Alma. Sir Valentine, que semblava tant bo y tant diferent dels altres!

Lady Beauboys. Vol dir que era bo ab vostè. Sí, en apariencia, molts semblen bons, però, en el fons, sempre hi ha algun punt que, sense llum, no's pot pas veure.

Alma. Ara veig ben bé que m'ha enganyat.

Lady Beauboys. No, no l'ha enganyada. Jo estich segura que fins l'estima a vostè.

Alma. No, això no.

Lady Beauboys. Creguim: n'estich segura; y quan aqueixa poca vergonya sigui fòra, ja veura com...

Alma. (*Molestada.*) Com què? Es a dir que quan l'atracció forta d'una dòna impura, vulgar y grollera hagi passat, aleshores la debil, la modesta, la bona y la constant tindrà probabilitats de captivar el seu cor? Ah! No, Lady Beauboys! Això may! Li confesso que sentia un afecte molt fondo per ell... sí... amor, si vostè vol, però... (*plorosa.*) la «si'n queda» no vull serho de cap de les maneres! May!

Lady Beauboys. Vostè parla còm una dòna de cor, com una nena; però recordemnos que lo primer es lo primer.

Entra la *Sally* per la dreta, ab un vestit molt virolat: blusa de vellut blau, faldilla de seda rosa y cintes roses al coll; gran capell ple de cintes y plomes; tot extremat y molt llampant, però elegant per això. Entra descaradament y com si estes a casa seva. Saluda ab altivesa a les senyores, com despreciantles, y ab tota poca vergonya.

Sally. (*A Alma que no la mira.*) Com estàn, vostè? (*A Lady Beauboys, que la contempla juriosa.*) Y vostè? M'alegro molt de veure-

la, senyore. Y vostè que no se n'alegra? *(Lady Beauboys fa un gesto.)* No s'amoini, no, per això, senyora! Tant se m'endona! Si no vol saludarme, no'm saludi: vostè mateixa. *(Veyent que Lady Beauboys contempla, indignada, el seu vestit y capell.)* Pot saberse per què'm mira aixi, vostè, senyora? Que no li agrada aquest vestit? Ah! Potser es el barret el que...? Donchs, no sé què dirli, si no es del seu gust! Es d'ultima moda! Es l'admiració de tothom!

Lady Beauboys. (*Ab severitat.*) ¿Hont ho ha comprat, vostè, tot això?

Sally. A una modista de Londres. Vaig anarmen a Londres y vaig dir a una de les millors modistes «Fassim un vestit elegantissim, un vestit que, quan jo'l porti pel carrer, tots els homes que trobi se girin desseguida, y, tots reviscolats, me diguin: «Quina xicota més maca, més elegant y més apetitosa!» Y jo pugui contestarlos: «Y ara! Que s'ha pensat, aquest ximple?»

Lady Beauboys. Prou desvergonyiments! D'hont els ha trets els diners per comprar tot això?

Sally. Del meu portamonedes

Lady Beauboys. Del seu portamonedes?

Sally. (*Treyentlo de la seva butxaca y ensenyant el seu portamonedes buit.*) Mirin: ja no'm queda ni un pènich! Es buit, completament buit!

Lady Beauboys. També'n deu haver buidat algun altre de portamonedes!

Sally. Un altre portamonedes? Y ara! Y de qui es, si's pot saber, aquest altre portomonedes?

Lady Beauboys. D'això's tracta presisa-

ment: de saber qui ha pagat tot això que vostè porta.

Alma. Deixila estar, per l'amor de Déu, senyora. Es indigna de que vostè li parli.

Sally. (*Rient descaradament.*) Ha! Ha!

Lady Beauboys. Diguili que se'n vagi.

Alma. Mam'zelle Lebrune: aquesta nit mateixa sortirà vostè d'aquesta casa, per no tornarhi may més.

Sally. (*Alarmada.*) Com? Què? Que surti d'aquesta casa avuy mateix? Y ahont vol que vagi?

Alma. Què sé jo! Allà hont vostè vulga.

Sally. (*A Lady Beauboys.*) Ahont aniré, senyora?

Lady Beauboys. Vagissen ab la seva mare y diguili que li tregui tots aquests flochs y la converteixi en una noya decent, si això es possible.

Sally. No hi vuy anar ab la meva mare! No ho vuy ser jo uua noya decent! Jo no me'n vuy anar d'aquí, vaja!

Alma. Se n'anirà aquesta nit, sens falta.

Sally. *Resoluda y desafiantles.*) Està bé! Peró consti que, si'm treuen d'aquesta casa, potser algun día se'n penediràn! Sí! Sí! Sí! Jo'ls juro que, si'm treuen, se recordaràn de mi!

Lady Beauboys. Atrevida! Ahont va aquesta donota?

Sally. Com s'enten donota? Jo no ho soch una donota! Ni una perduda tampoch! Ho tenen ben entès? (*Pausa.*) Es a dir que'm treuen? Molt bè! Donchs jo'ls prometo que algú... Sí, sí: algú... o, més ben dit, el que ha pagat això (*Pel vestit.*) y això (*Pel*

baret.) ja's cuidarà de recullirme. Volen escandol? Donchs tindràn escandol! Passinho bé! No s'hi cansin! Ja'ns veurem les cares!

Se'n va rient y rabiant.
Pausa, Lady Beauboys y l'Alma se contemplen un moment.

Alma. Què haurà volgut dir? Ne portarà alguna de cap contra Sir Valentine? Voldrà potser deshonrarlo davant de tot Market-Pewbury? Però, no, no! Això no es possible!

Entra en Wheeler, seguit de Sir Valentine, per la dreta.

Valentine. Hola, tia! Què tal? (*A l'Alma ab tendresa.*) Y vostè, senyora Suleny, com està?

Alma. (*Fredament.*) Per ara, bé, Sir Valentine.

Valentine. He vingut per... (*S'adona de la fredor ab que es rebut per totes dugues.*) Però, què ha passat aquí?

Alma. La seva tia li explicarà.

Se'n va per la dreta, seguida den Wheeler.
Pausa.

Valentine. He caigut en desgracia?

Lady Beauboys. Creus que no ho has merescut?

Valentine. Alguna vegada, no diré que no. Ara, que jo sapiga, no. Qué hi ha hagut? Veyam, diguí.

Lady Beauboys. Aquella donota...

Valentine. Quina donota?

Lady Beauboys. La Sally Lebrune, home! La modela! No fassis el desentès! S'embla mentida que'ls homes ens tingueu per ce-

gues, quan no més fem que tancar els ulls per no veure certes coses! La nostra vida social no es més que un inmens teixit d'hipocresies y de decepcions, tramat ab el sol fi d'amagar les vostres debilitats y les vostres lleugereses, y fernos perdonar la nostra estupida ilusió de que entre vosaltres n'hi ha un capas d'estimarnos y de ser constant, no ja tota la vida, sinó una petita part de la mateixa. Sembla que hauria de ser deshonròs per vosaltres, homes, que si, nosaltres, dònes, volem gaudir de la vostra estimació, haguem de tancar els ulls, per fer veure que no veyem les vostres imprudencies. (*Ab molt calor.*) Si sou així, valdria la pena de dirho ab tota franquesa, perquè aixís, les dònes honrades ja no's fixarien en vosaltres!

Valentine. Molt bé, tía, molt bé! Quin discurset! Ha parlat com un llibre! Però vol fer el favor de dirme què hi tinch que veure jo en tot això? Ja sab que l'hipocresía no ha tingut que veure may ab mí. He sigut sempre franch, sincer y lleal. No he volgut may aparentar que soch millor o pitjor de lo que soch en realitat. May m'he avergonyit de ser com soch! Y en lo que's refereix a n'aqnesta donota, no sé pas lo que vostè vol dir.

Lady Beauboys. Aquesta modela...

Valentine. Aquesta modela, què? Fa molt temps que no l'he vista. (*Pausa.*) Miri, tía: vaig a dirli la veritat. Tinch el dever de donarli una explicació de tot això. L'última vegada que vaig venir a n'aquesta casa, sí, li haig de ser franch, va ferme certa gracia. Va coquetejar descaradament ab mi, va ferme una pila de monades; però com que l'Alma era aquí, y jo l'estimo, vaig dei-

xar de ser el boig de sempre—com vosté'm díu—y per primera vegada a la vida, vaig resistir la temptació.

Lady Beauboys. Però desde aleshores...

Valentine. No l'he tornat a veure.

Lady Beauboys. No m'enganyes?

Valentine. L'hi juro. Aquest es el motíu perqué he deixat de venir a l'escola durant tot aquest temps. Y avuy he vingut per dir a l'Alma que estigui tranquila, perquè els apremis d'alguns botiguers de Market-Pewbury ja s'han acabat; en Fentiman ja ho ha arreglat tot.

Lady Beauboys. Ab els teus diners?

Valentine. Deixiho córrer. Ara no més me falta arreglar lo dels diners deixats sobre la casa, perquè ella pugui continuar ab l'escola.

Lady Beauboys. No te'n preocupis d'això. El veritable art es impossible a Market-Pewbury. Lo millor serà que l'Alma abandoni tot això y que'l senyor Jorgan hi vingui ab els seus orfanets.

Valentine. Y l'Alma?

Lady Beauboys. (*Ab tota intenció.*) Que no sabràs trobar una manera de viure, tu, per ella?

Pausa.

Valentine. (*Comprenent.*) Ho intentaré.

Truquen a la porta. Timbre.

Lady Beauboys. No es allò que se'n díu un gran partit per tu, Val, en lo tocant a posició; però, m'agrada, l'estimo de debò, y el meu dever es procurar que't casis y que t'apartis del mal camí.

En Wheeler surt de la dreta cap a l' esquerra, anant a obrir.

Lady Beauboys. Es a dir que tu'm jures que no has pagat ni'l vestit ni'l barret a n'aquesta donota.

S'alsa y va per sortir.

Valentine. No. L'hi juro.

Lady Beauboys. Aleshores, quí pot ser? Quí pot ser?

Se 'n va per la dreta. En Wheeler entra seguit den Jorgan y den Pote per l'esquerra. En Pote camina saltironant com de costum. En Jorgan entra desconfiat y nerviós, notantse un gran cambi en les seves maneres desde l'acte anterior.

Jorgan. (*An en Wheeler.*) No hi ha necessitat que avisi a la senyora Suleny. No molesti a ningú per nosaltres. Pujarem directament als dormitoris, perquè hem de pendre algunes mides.

Mira ab desconfiansa al seu entorn. Se'n va en Wheeler per la dreta. Sir Val s'encara ab en Jorgan. Aquest fa un gest de molestia.

Pote. (*Acostantse a Sir Val; li allarga la mà, ab aquell somriure d'amabilitat sobreposada y enutjadora.*) Com segueix, Sir Valentine?

Valentine. (*Allargantli la mà molt decidit y ab to de mofa.*) Bé. Per ara, bé. Gracies, senyor Pote. Tot lo bé possible, si's tenen en compte les circumstancies penoses que un hom atravessa. Ara estich un xich més tranquil. Senyor Jorgan, he fet proposi-

cions al tenyor Fentiman ab l'intent de que la senyora Suleny pugui continuar vivint en aquesta casa. Jo m'encarrego de pagar l'import de l'hipoteca, ab la condició de que vostè cedeixi la casa pel mateix valor.

Jorgan. Això es impossible. Ara tot està decidit y no puch tornar endarrera. Y els meus treballs? Cah! Fa una pila de temps que no descanso preparant l'instalació de l'Asil, y ara que ja estàn a punt de venir els nens vol que jo... No, no, de cap de les maneres!

Valentine. Portils a un altre lloch els seus orfanets: n'hi han una pila tant bons o millors que aquest, baix el punt de vista sanitari y moral.

Jorgan. S' equivoca. Ja està tot arreglat. Aquest lloch me convé y... llestos! Vuy que Market-Pewbury sigui una ciutat exemplar. Hi ha molt que fer. S'han d'expurgar moltes malures y empeltar alguna cosa sana, alguna cosa bona.

Valentine. (*Irat.*) Es a dir que s'ha d'expurgar. eh? Donchs a mí'm sembla que s'ha de fer més que expurgar: arrencar de soca y d'arrel es lo que aquí convé. Però, qui tindrà prou forsa per desarrelar el treball de tants sigles?

Jorgan. S'ha de comensar per treure aquesta colla d'artistes, aquests quadros, aquestes bacants y moltes altres coses. L'art en sí es abominable y no porta més que al camí de la perdició.

Valentine. Que parla per experiencia, senyor Jorgan?

Jorgan. Sí. Però no per experiencia personal. La meva resolució es aquesta. Jo no mudo d'intent així com així.

Valentine. Està bé. Veig que vostè es un home enèrgich y moral, sobre tot. Y, ademés, caritatíu. Passihobé, senyor Jorgan.

Dóna unes passes cap al fons.

Jorgan. Passihobé, Sir Valentine.

Valentine. Passihobé, senyor Pote.

Pote. Sentim molt no poderlo complaure, però vostè ja's farà càrrech que abans que tot es la moral.

Valentine. (*Ab ironia.*) Ah! Sí! La moral!

Pote. Per això, tant amichs com sempre, Sir Valentine. Ja ho sab: sempre'm té a les seves ordres. Demà potser passaré per casa de vostè, per allò de la suscripció del Asil. Sab?

Allargant la mà a Sir Val, qui l'hi nega.

Valentine. *(Ab to aspre.)* No's molesti. Jo l'hi prego.

Pote. (*Ab amabilitat excessiva.*) Per què no? Ab molt gust!

Valentine. Li torno a dir que no vingui. Ningú pot dubtar de la meva cortesía y amabilitat; però jo li prometo que, si vostè posa'ls peus a casa meva ab l'intent de que jo'm suscrigui a l'Asil, donaré ordre als meus criats de que, agafantlo així, ben fort per les orelles (*Ho fa. En Pote crida.*) me'l tirin escales avall.

Jorgan. *(Desenmascarantse moralment.)* Ah! Així vostè vol guerra, veritat, Sir Valentine?

Valentine. Vuy guerra, sí, senyor Jorgan!

Deixa anar en Pote y se'n va furiós per l'esquerra. En Pote queda durant una estona atemorisat y confós. Pausa.

Jorgan. Bé: ara deixemnos de ximpleríes y anem a lo que interessa.

En Pote va al fons. Mira si torna Sir Valentine, y veyent que no, s'acosta an en Jorgan.

Pote. Ja l'ha sentit! Precisament a mi, que sempre he procurat no ofendrel en res!

Jorgan. Sí, ja ho he sentit! Millor! Així tindrem motiu per venjarnos d'ell, en públich un día d'aquests.

Pote. Ja sab que jo sempre perdono als meus enemichs, però aquesta vegada m'agradaría escarmentarlo... en benefici de la moralitat de Market-Pewbury.

Jorgan. Bé prou que l'escarmentarem! Y ben aviat! Espero que vingui algú per pujar als dormitoris. Me sembla que ab dugues sales més n'hi haurà prou.

Pote. Vol dir? No m'havía parlat d'una nova suscripció?

Jorgan. Sí, Pote; però ara com ara, no puch: he tingut molts gastos.

Pote. Ja li vaig dir jo que duguescentes lliures me semblaven molts diners per auxiliar a les viudes pobres!

Jorgan. Va ser una almoina especial, feta en circumstancies més especials encara.

Pote. (*Ab batxillería.*) Quines, si pot saberse?

Jorgan. (*Torbat.*) Què li diré jo ara?

Pausa.

Pote. La temptació deu haver estat forta, veritat?

Jorgan. Què vol dir ara? La temptació? Quina temptació?

Pote. Ja sé que vostè es un home molt bo y molt metòdich. Quan veu la temptació que

s'acosta, se castiga vostè mateix fent obres de caritat. Ho encerto?

Jorgan. Sí, sí. Y algunes vegades es una compensació moral.

Pote. Molt ben dit. Tantdebó que tothom fes lo mateix! Quina ganga per les institucions benéfiques del país.

Jorgan. Es clar que sí.

Pausa.

Pote. Suposo que... ha!... ha!... devía ser una temptació irresistible, eh?

Jorgan. Per què no dirho? Irresistible, sí. De deu homes, nou hi hauríen caigut, crèguim.

Pote. Y vostè va sortir victoriós de la prova terrible. No's pot pas pensar lo molt que me n'alegro!

Jorgan. Per sort, en aquella ocasió, com en totes, vaig recordarme de lo que'm dech a mí mateix y a Market-Pewbury. No hi havía altre remey que passar per les forques caudines, y vaig passarhi. Què mira?

Pote. Re, re. Es a dir que va resistir?

Jorgan. (*Furiós.*) Naturalment que vaig resistir! Y donchs! No caldría sinò!

Pote. Sí, sí, es clar. Té raó. Però afiguris per un moment que no l'hagués poguda resistir la temptació: quina compensació moral no hauría hagut de pagar, aleshores!

Jorgan. De tot això ja n'hi ha prou. No'n parlem més.

Se sent a dintre xiular la Sally.

Pote. (*Anant a la porta y mirant a fòra.*) Aquí tením la «Bacant.» Me sembla que està inquietant la nostra haca.

Jorgan. (*Anant al fons*) Com s'enténʔ

Se sent dintre la Sally que fa festes al cavall y l'atia ab l'intent de que arrenqui.

Jorgan. (*Cridant.*) Ep! Noya! (*La Sally para.*) Però, què hi fem ara aquíʔ Estem perdent un temps preciós!

La Sally entra xiulant y s'atura veyent a Jorgan.

Sally. Què li passa a la monadaʔ Hola, bon mosso!

Jorgan. (*Fent veure que no la sent.*) Pote, surti a veure si troba algú, o, si no, ens passarem aquí la vida.

Ab intenció de treure en Pote.

Pote. (*No volentsen anar.*) Sí; però, què'ls tinch de dirʔ

Jorgan. (*Empenyentlo suaument.*) Digui que hem vingut per veure'ls dormitoris y pendre algunes mides. Estich en el meu dret: la finca es meva.

Acaba d'empènyer an en Pote, que se'n va; després se acosta a la Sally ab gest que vol dir «no'm comprometi en pùblich.»

Sally. Què li passa avuy an el meu rey, que està tant de malhumorʔ

Jorgan. Si que ho estich de malhumor, sí. Y lo millor que pot fer es no posàrsem al davant, perque... jo no hi tinch re que veure ab vostè. (*Molt seriós.*) La nostra amistat... vuy dir les nostres relacions... No, no es això!... La nostre coneixensa s'ha d'acabar de totes passades!

Sally. (*Acostanshi y provant d' amoixarlo.*) Y per què. dolentotʔ (*Obrintse un ull ab els*

dits.) Ay! Mírim si aquí dins hi veu una coseta verda molt repetita! No, veritat? (*Ell diu que no, però està nerviós.*) Veyam, potser es a l'altre.

Obrintse l'altre ull.

Jorgan. (*Esclatant.*) Prou! Soch un home respectable y no puch tolerar de cap de les maneres semblantes beneiteries! Vol deixarme sol? Si o no?

Sally. Sí, sí. No hi tinch cap inconvenient.

Pausa. En Jorgan se passeja amunt y avall molt agitat. Ella, somrient; porta'l compàs ab el dit.

Sally. Que m'agrada vèurel caminar així! Trepitja fort! Es tot un home, vostè! (*Ell s'atura y la contempla. Pausa.*) Tornihi! Tornihi! Que m'agrada! No's pot figurar lo que'm diverteixo.

Jorgan. Ja li he dit que no hi vuy tractes ab vostè! Déixim estar, redimoni!

Se'n va cap a la porta de la esquerra. Ella el segueix y el detura, mirantlo fit a fit, en actitut provocativa.

Jorgan. Sally! Què vol?

Sally. Ahont va'l meu maco?

Jorgan. (*Ab fermesa.*) A inspeccionar els dormitoris,

Sally. (*Posantseli al davant y barrantli'l pas, molt determinada.*) Per aquí no's passa, bufó!...

L'agafa per la roba y el porta, estirantlo, fins al centre de l'escena.

Jorgan. (*Bramant de rabia.*) Miri, no'm fassi

fer lo que jo no voldría! No m'exasperi! Ho sent? No m'exasperi!

Està livid.

Sally. (*Ab grans riallades.*) Ha! ha! ha! y s'enfada! Mireusel que està enfadat! Ha! ha! ha!

Jorgan. Prou, prou! Sigui bona una vegada a la vida! (*Apart.*) Oh! Dèu meu Senyor! Si'm treus d'aquest compromís, quina llissó de moral haurà estat per mí!

Entra en Pote per l'esquerra.

Pote. Què passa? Qué hi ha?

Jorgan. Re, re. Aquesta noya crech que ha sigut insultada.

Sally. Vagi a passeig! Y ara! A mi ningú me ha insultat!

Jorgan. Bé, bé, a lo nostre. Poden visitarse els domitoris?

Pote. El criat diu que d'aquí a una mica; que ens esperem aquí, que ja'ns avisarà. (*La Sally riu.*) Que tè ara, vostè? De què ríu?

Sally. De res, home, de res! Es que no tinch cap diner. Y com que es lo únich que'm fa falta! Però jo'ls prometo que d'una manera o altra'n tindré de diners, o sinò algún senyoràs passarà per la vergonya a Market-Pewbury!

Pote. (*An en Jorgan.*) Què s'empatolla ara? Què vol dir?

Jorgan. (*Nerviós.*) Què sé jo! Que no ho veu que no hi es tota?

Sally. Que no hi soch tota? Ha! ha! ha!

Jorgan. Anem, anem a donar un cop d'ull als dormitoris.

Sally. (*Agafant pel bras en Pote y volentsel endur cap a fòra.*) Jo també vinch.

Jorgan. (*Estirant an en Pote.*) No, ara, no.

Sally. Sí, sí, carat! Jo també ho vuy veure! Y quan els aucells se'n vinguin al seu niu, jo vuy cuidarlos. Seré una mare per ells, pobrissons! Ha! ha! ha!

Jorgan. Això may!

Sallx. (*Apartant an en Jorgan y sense deixar an en Pote.*) Vostè's queda aquí. Ja hi anirem tots dos solets.

Pote. Es que'ns han dit que'ns esperéssim una mica.

Jorgan. Donchs jo no'm vuy esperar! Què tanta caramada! No sofreixo que ningú's burli de mí! Pote: vagi a dir que hi pugem desseguida, Aqui no hi ha més amo que jo. (*En Pote se'n va esparverat. Pausa.*) Vostè no estarà contenta fins que m'haurà compromès de mala manera. Per què no se'n va al jardí, o allà hont vulgui? A tot arreu, menos aquí.

Sally. Déixim venir ab vostè! D'aquí m'han tret. Ahont vol que vagi?

Jorgan. A Fransa!

Sally. Molt bé! Dónguim diners y marxo desseguida.

Jorgan. No puch. He gastat més de lo que podía. Me trobo en una situació difícil. El senyor Pote ja comensa a sospitar; la meva dòna sospita; tothom vigila. Per l'amor de Déu, jo li prego. Sally! Jo l'hi suplico! Vàgisen.

Sally. Així m'agrada vèurel, així, ben manso, humil!

Jorgan. Es que no puch més!

Sally. Aleshores podem fer una cosa.

Jorgan. Què?

Sally. Sí aquí tothom sospita, anemsen ple-

gats ben lluny. Però plegats, sent? Així tothom ens veurà y nosaltres ens farem un tip de riure!

Jorgan. No, això may! No'm parli així!

Sally. Donchs, o'm dóna'ls diners o ens en anem plegats! Decideixis!

Jorgan. Impossible! Dèu meu! (*Apart.*) Quin càstich tant gran m'envies! Me poses a prova! Déu meu!

Cau en un silló rendit. Entra Sir Valentine per l'esquerra.

Valentine. Ah! Dispensin. Me pensava que hi havía la senyora Suleny.

Mira a la Sally y an en Jorgan, intrigadissim. somriu maliciosament y se n'entorna. Pausa.

Jorgan. (*Com ferit d'un raig de llum.*) Ah! (*S'alsa lentament y segueix ab la mirada a Sir Valentine. En sa cara's dibuixa una gran satisfacció per l'idea que ha tingut de sobte. S'acosta a la Sally molt decidit y li díu, ab mirada traidora de mal home.*) Vol ser una senyora rica y distingida?

Sally. Vagi a passeig descarat!

Jorgan. Sally! Parlo molt seriosament. Escóltem bé. No siguis boja. Es inutil que t'empenyis en compromètrem; de mi no'n treuràs ni un pènich més. Estich decidit a tot. M'entens? A tot! Si tractes de perdrem, es possible que ho consegueixis, això no ho sé: però, si'm perts, tu no hi guanyaràs re, Fes lo que't diré y seràs una senyora.

Sally. Una senyora? Però, com, veyam?

Jorgan. Seràs la senyora de Sir Valentine. Seras Lady Fellowes. Viuràs ab ell, en el seu palau. Què te'n sembla?

Sally. Magnífich! Siper això he nascut jo: per ser una gran senyora. Però ha detenir present que a Sir Valentine no se l'enganya tant facilment.

Jorgan. Ja ho sé. Però hi caurà. Tot Market-Pewbury li té l'ull a sobre...

Sally. Què vol dir?

Jorgan. ... en qüestions de moralitat. Aquí a Inglaterra hi som molt mirats en això!

Sally. Moralitat? Ja! Y en què consisteix això de la moralitat? Explíquimho.

Jorgan. Moralitat es l'obligació que té tothom de portarse d'una manera que ningú hi tingui re que dir.

Sally. Això es la moralitat? Així vostès en son molt de morals a Inglaterra. Es l'art de cobrir les apariencies! Vaja, entesos! Però a mi això no'm preocupa. Y com ho faré per ser Lady Fellowes?

Jorgan. Tothom sospita que Sir Valentine es qui t'ha comprat aquest vestit, el barret y altres coses.

Sally. Oh! Però això ja sab vosté que no es veritat.

Jorgan. Pst! Quan sigui pùblich que t'ha compromès—y això ja't cuidaràs tu de ferho veure—no tindrà més remey que casarse ab tu.

Sally. Casarse ab mí? Fugi d'aquí, home! Que es pensa que es tant ximple!

Jorgan. No podrà evitarho. La veu correrà. Ja sabs com corren aquí aquestes coses, lo escrupulosos que som. Jo t'asseguro que, o tindrà de casarse ab tu o t'haurà de donar una forta indemnisació.

Sally. Però, per què?

Jorgan. Per haverte compromès.

Sally. Y ara! Que's vol burlar de mi vostè, ara?

Jorgan. No, no. Ell serà'l culpable y ja procurarà taparte la boca ab diners, en últim cas.

Sally. *(Molt contenta.)* No's pensi, que ja m'agradaría! Ha! Si es el meu ideal! Lady Fellowes! Tots dos de brasset! Quina importancia que'm donaría! Ay, filla! Tindría carruatges, cavalls, palaus, joyes. diners! Quina felicitat! Ay! Que fora ditxosa! *(Picant de mans y saltironant.)* Oy que no m'enganya?

Jorgan. No, no t'enganyo.

Sally. Que'n son de morals tots vostès! Y que la saben llarga!

Jorgan. Així, donchs, quedem ben entesos, eh? Sir Valentine t'ha comprat tot lo que portes y tot lo que tens. Procura compromètrel tant com pugues.

Sally. Miri que es molt més aixerit que vostè!

Jorgan. *(Adonantse de que ve algú y fugint.)* Calla, que es ell!

Entra Sir Valentine. En Jorgan agafa un posat de victoria y se'n va. Sir Val ha entrat a poch a poch, taralejant una cansó. Atravessa l'escena sense adonarse de la Sally y va a sortir pel lloch oposat. Pausa.

Sally. *(Acostantseli ab manyagaria.)* Valentine meu!

Valentine. *(Aturantse sorprés.)* Hola!

Sally. Ahont vas?

Valentine. A veure la tía y la senyora Suleny.

Torna a caminar.

Sally. Valentine meu!

Valentine. Hola! Hola!

Sally. Per què fuges de mi? Tant lletja y tant antipàtica'm trobes?

Valentine. Al contrari: si't trobo molt maca.

Sally. (*Fentli una gran reverencia.*) Donchs te felicito, perquè ets un home de gust.

Valentine. (*Escarnint la reverencia d'ella.*) Senyoreta, lo mateix li dich, perquè la seva actitut d'enamorada també'm prova que vostè es una dòna de molt bon gust.

Va per sortir.

Sally. Valentine meu! Vols acostarte y escoltar dugues paraules?

Valentine. (*Desde la porta, ja cansat, diu:*) No.

Obre la porta y's tomba, y ella li fa senyes perquè hi vagi Ell dubta un moment, però acaba ananthi, després de tancar la porta.

Valentine. Ja'n deus portar de cap alguna de nova, eh?

Sally. Escolta: si'm trobes tant maca, com es que no'm pesques?

Valentine. Perquè tinch la seguritat de cassarte.

Sally. Donchs per què no'm casses?

Valentine. Perquè no't considero'l tipu ideal per fer a un home felís.

Sally. T'equivoques. No trobaràs pas cap dòna tant alegra com jo.

Valentine. No ho nego, però...

Sally. Quines qualitats trobes que'm falten?

Valentine. Modestia y...

Sally. Modestia? Fins a quin punt?

Valentine. Desde'l primer.

Sally. Seré tant modesta com tu vulguis.

Valentine. Ja m'ho penso. Totes les dònes quan volen pescar un home, fan veure que son modestes. Però, no't cansis: tu no seràs may modesta.

Sally. De quina mena de modestia parles?

Valentine. Modestia natural, no fingida.

Sally. Que vol dir modestia natural?

Valentine. No t'hi capfiquis. Ja estàs bé sent com ets; però... no'm convens.

Sally. Vols saber un secret?

Valentine. Si haig de pagar, no.

Sally. De franch, home, de franch!

Valentine. Donchs, digues.

Sally. Una vegada, a Londres, una gitana va dirme la bona ventura.

Valentine. Y què va dirte?

Sally. Que un inglès, jove y guapo, s'enamoraría de mí com un boig.

Valentine. Y que era ros o moreno aquest inglès?

Sally. Ara ho veuràs. Vínem aquí. (*L'agafa per un bras y el porta davant del mirall.*) El veus? Donchs es aquest. Puja a la cadira que'l veuràs millor. Aquest es l'inglès de la gitana.

Hauràn pujat tots dos a una cadira.

Valentine. Ets un dimoni!

L'agafa per la cintura. Riuen. L'Alma compareix en aquest

moment en la galería y els sorprén, sense que ells se n'adonguin.

Sally. La gitana va dir: «Faràn una galant parella». Veritat que la fem tu y jo?

Valentine. Sí que la fem!

Riuen. L'Alma baixa. Sir Val la veu pel mirall. Queda avergonyit y baixa de la cadira; la Sally també. Pausa.

Alma. Dispénsim, Sir Valentine, si he entrat sense demanar permís. Ara vostè es a casa seva. Continui: no's molesti per mí.

Valentine. (*Sofocat.*) Dispènsim, senyora.., Permetim que li expliqui...

Alma. No es necessari. No pot ser més clar. No'n necessita d'explicació aquest fet.

Valentine. No'm vol escoltar, Alma?

Alma. Lo que'ls meus ulls han vist, no es possible negarho.

Va per sortir.

Vglentine. *(Deturantla.)* Senyora Suleny! Aquesta noya no té re que veure ab mí. L'hi juro!

Alma. (*A la Sally, ab fermesa.*) Qui li ha comprat tot això que porta?

La Sally mira a Sir Val y calla.

Valentine. Que no sents lo que't diuen, Sally? Contesta.

Sally. Sir Valentine va donarme'ls diners, y jo m'ho vaig comprar a Londres.

Valentine. (*Furiós.*) Que jo vaig donarte'ls diners?

Sally. Vostè. Sí, senyor!

Alma. Ho veu, Sir Valentine?

Valentine. L'hi juro, senyora, que...

Alma. No juri: no n'hi ha necessitat.

Se'n và.

Valentine. *(Amenassantla.)* Que jo t'he donat els diners? Desvergonyida!

Sally. No va donarme dèu lliures?

Valentine. Sí, però això costa molt més!

Sally. S'equivoca. Jo'n sé molt de comprar y de regatejar. Va costarme deu lliures: Ni més ni menos.

Valentine. Això es una infamia!

Toca un timbre elèctrich.

Sally. Ha! ah! ah!

Valentine. *(Agafantla pel brás, ab forsa.)* Ara mateix diràs a la senyora Suleny que has mentit. Sents? Ara mateix!

Sally. No'n dich jo de mentides!

Sir Valentine la deixa anar. Entra en Wheeler.

Valentine. Fassi'l favor de dir a la senyora Suleny que desitjo parlar ab ella un moment. (*En Wheeler se'n va.*) Has de dirli la veritat, sents? La veritat!

Sally. Sí, sí, la veritat! Li diré que vostè està enamorat de mí.

Valentine. Què dius ara?

Sally. Y que ve ab bona intenció.

Valentine. Ab l'intenció de no vèuret may més, dimoni de l'infern!

Sally. Bé: ja'n parlarem d'això.

Entra en Wheeler.

Wheeler. La senyora Suleny està enfeinada y diu que, ara com ara, li es impossible parlar ab vostè.

Valentine. Insisteixi. Díguili que vuy parlar

d'un assumpte molt urgent. (*En Wheeler se'n va.*) Bé: ara, tu y jo, concertem. Que't proposes ab tot això?

Sally. Vosté'n té la culpa de lo que esta passant.

Valentine. Parla clar! Que jo'n tinch la culpa? De qué?

Sally. Vosté m' ha compromés. Jo me l'he cregut, y, com que ara l'estimo, ha arribat l'hora de passar comptes.

Valentine. L'hora de passar comptes? Tu ab mi?

Sally. Ja sab vosté de la manera que's respecten aquestes coses a Inglaterra! Oh!

Valentine. Peró hont ho has apres tot això? Qui te l'ha ensenyada aquesta llissó?

Sally. La moralitat a Inglaterra!

Valentine. Y ets tu qui parles de moralitat? Tu, que no l'has coneguda may! (*Agafant-la ab violencia.*) Vina aquí: vuy que davant de la senyora Suleny...

Entra en Wheeler.

Wheeler. La senyora Suleny acaba de sortir ab Lady Beauboys, Sir Valentine.

En Wheeler s'và. Sir Valentine queda no sabent que fer.

Sally. Ara s'ha de portar bé ab mi. Ha de cumplir lo promès. Ha de casarse ab mí. M'ha de fer Lady Fellowes.

Valentine. (*Indignat y rient nerviosament*) Tu la meva esposa! Tu? Primer en vendría l'ànima al dimoni!

La llensa ab una revolada en un silló. La Sally s'aixeca de-

sseguida y canta una cansó popular ab mofa, taralejant. Sir Valentine's passeja furiós per l'escena. Després se'n và Quan es fòra, ella esclata en una gran riallada.

TELÓ

ACTE TERCER

La mateixa decoració. Es a la tarda.

En escena hi han en Jorgan, en Wapes, en Modlin, en Corby, en Blagg y en Skewett. Entra en Wheeler a l'alsarse'l telò.

Wheeler. Si s'esperen un moment, miraré si les classes estàn apunt.

Jorgan. *(De molt bon humor.)* No portem cap pressa, no. Digui a la senyora Suleny que no's molesti per nosaltres. Se'n va avuy, veritat?

Wheeler. Sí, senyor: aquest vespre. La seva intenció era marxar aquest dematí, però li ha sigut impossible.

Jorgan. No hi fa re, no hi fa pas re. El local vell es tant ple, que m'he vist obligat a enviar la primera remesa d'orfanets. Mentres puguen passar aquí la nit, ja n'hi ha prou. Pobrets! *(En Wheeler va per sortir. An en Wheeler, deturantlo.)* Que hi queda algú més a la casa?

Wheeler. Mam'zelle Lebrune.

Jorgan. Mam'zelle Lebrune? Vol dir aquella.. dòna? La francesa?

Wheeler. Sí, senyor.

Jorgan. Però, com pot ser això?

Wheeler. No l'hem poguda treure. La senyora be prou li ha fet dir que no volía que s'estés aquí ni un día més, ni un minut més, però ella, tossuda, no se'n vol anar sense haver parlat ab la senyora. Díu que no's mourà d'aquí fins que Sir Valentine la vingui a buscar. Deu fer cosa d'una hora que ha posat un telegrama a Sir Valentine dientli que li enviés el seu cotxe perqué la portés al seu palau. Afiguris! Es la broma més grossa que he vist en ma vida!

Esclafint a riure involuntariament.

Jorgan. (*Seriós.*) No rigui, que no són coses de riure.

Wheeler. (*Seriós.*) No, senyor.

Jorgan. Digui a la senyora Suleny que una representació de l'Ajuntament ha vingut oficialment a pendre possessió de la casa.

Wheeler. Sí, senyor.

Se'n va per la dreta.

Wapes. Quin exemple per tots nosaltres y pels demés joves y vells del poble!

Blagg. Y per les nostres dònes! Y per les nostres filles! Y pels nostres fills!

Skevett. *(Molt nerviós.)* Els hem de treure tots dos de la ciutat per no sentirne parlar may més!

Jorgan. Tenen molta rahó. Velshiaquí una gran llissó de moral per tots nosaltres! Aqui aprenem tots la fi d'un home que ha passat la joventut sense respectar els més sagrats devers de la moral y de la consideració que un hom se deu a sí mateix. Y donem les gracies al Senyor per havernos

revestit a tots de la forsa necessaria per resistir a tant perniciosos exemples.

Modlin. De mí'n respoch.

Wapes. Jo hauría estat un calavera desfet, si hagués tirat pel camí de Sir Valentine.

Corby. Y jo també. Y tothom! Mirin que anar a viure a Fransa, a París, ciutat corrompuda y escandalosa! Y de Londres, què'n direm? Ha! ha! ha! L'última vegada que vaig anarhi per negoci, ¿volen creure que, al mitg d'un dels carrers més centrichs, a entrada de fosch, va acostàrsem una senyora molt maca y molt eleganta (*Tots se li acosten y ascolten ab gran atenció.*) y, tot fentme l'ullet descaradament, va agafàrsem del bras?

Tots. Oh!

Espectació. Pausa.

Modlin. Y vostè què va fer?

Corby. Desempellegarmen y tirar per un altre cantò.

Tots. *(Menys en Jorgan.)* Molt ben fet! Molt ben fet!

Jorgan. *(Molt seriós.)* Girem full, senyors. Una conversa tant poch edificant no es propia de nosaltres. Recordemnos que havem vingut aquí per instalar els pobres orfanets. No m'explico què li pot haver succeit an en Pote.

Wapes. Ahir al dematí vaig trobarlo a l'estació. Va dirme que se n'anava a Londres per un assumpte particular. Que no ha tornat encara?

Jorgan. No; y això que sab que avuy prenem possessió *(Pausa.)* Senyors: ja que tots els que'ns trobem aquí reunits som els socis

protectors de l'Asil, podríem, mentres ens esperem, decidir lo que hi instalarem aquí. Jo opino, salvant millor parer, que això podría destinarse a menjador; y, com es natural, ja podríem comensar a treure tot això.

Per lo que encara hi ha penjat en les parets, quadros y estatues.

Skevett. Com s'entén, treureho? Cremarho! Calarhi foch! No permetem que'ls tendres capets dels orfens barrinin, tot contemplant aquestes indecencies.

Jorgan. Wapes: vostè, que es tapicer, me sembla que, ab l'aprovació del Comitè, s'hauría d'encarregar de treure tot això y decorarho al seu gust.

Wapes. Precisament ara tinch dibuixos molt nous en cortinatges y papers pintats; senzills, molt senzills, però molt artístichs.

Skevett. *(Corrent, nerviós, d'un cantó a l'altre.)* Artístichs? Que no ho han sentit? Re de coses artístiques! L'art s'hi dóna cops de punys ab la moral! Si aquí s'hi tornen a posar coses d'art, me dono de baixa!

Wapes. No s'esveri per això, senyor Skewett. N'hi ha de moltes menes de coses artístiques. Ja pot suposar que'l meu art es absolutament moral.

Skevett. (*Nerviós.*) Ha de calarshi foch a tot això!

Wapes. Es clar que sí! Per altra part, tot lo que hi ha aquí n'es ben poch d'artístich. Mirantmho ab ulls de tapicer, puch assegurarli que tot això es anti-artístich.

Jorgan. Està entés. Se treurà tot això y tot lo que hi posarem serà nou. (*Se sent el tim-*

bre.) Y desde avuy dedicaré tots els meus esforsos a purificar l'ambient d'immoralitat que hi ha aquí dintre, perquè d'aquí endavant això siga un centre en el qual hi revisqui la tradicional moralitat de Market-Pewbury y de la seva principal industria. *(En Wheeler entra per la dreta y va cap a l'esquerra.)* No podem pas permetre que la mala herba rebroti sota'ls nostres peus. Recordemnos que la primera remesa d'aquests pobres orfanets, que tant treballen y tant contribueixen a embaratir el treball manual de la nostra principal industria, està a punt d'arribar.

Wheeler. (*Entrant portant un telegrama.*) Acaben de portar això de la fàbrica de vostè, senyor Jorgan.

Jorgan. (*Prenent el telegrama.*) Deu ser den Pote.

L'obre, el llegeix y queda confós y nerviós. Pausa. Espectació.

Wapes. Es realment del senyor Pote?

Jorgan. Sí.

Wapes. Y què diu? Què diu?

Jorgan. No ho entench. (*Llegint en alta veu.*) «Sospengui tot el treball per l'Asil fins que ens vegem. Arribaré a Market a les dugues quaranta cinch. (*Se tréu el rellotge y mira l'hora.*) Està per arrivar.

Entra l'Alma per l'esquerra. En Jorgan coutinua llegint y rellegint el telegrama, com si volguès dexifrar un enigma.

Alma. Si volen pendre possessió de la banda de soley, està ja tota desocupada.

Jorgan. Mil gracies, senyora Suleny. Li agrahim moltissim la seva atenció.

Alma. No val la pena. Me'n vuy anar de Market-Pewbury com més aviat millor.

Entra en Wheeler acompanyant a Lady Beauboys, que va ab uu xal de color clar, vano y ombrela. Durant l'escena que segueix se treu el xal, s'acosta a l'Alma y li agafa les mans. El xal, el vano y l'ombrela queden damunt de una cadira.

Alma. Wheeler: acompanyi aquests senyors y entrèguils les claus.

Wheeler. Fassin el favor de passar, senyors.

Se'n van per la dreta en Corby, en Blagg, en Modlin, en Wapes, l'Skewett; en Jorgan y en Wheeler. En Jorgan, darrera de tots, rellegint el telegrama.

Lady Beauboys. Y donchs, Alma, com anem? Que ha vingut Sir Valentine?

Alma. No. Al menos que jo sàpiga. Ahir va escriurem.

Lady Beauboys. Y vostè no va contestarli? Ah dolenta! Y aquella... dòna, que encara es aquí?

Alma. No sé com ferho perquè se'n vagi. Tinch massa bons sentiments; y més m'estimo que s'estigui aquí fins a l'últim moment que no pas que se'n vagi bescantant a Sir Valentine per aquests mons de Deu.

Lady Beauboys. Filla meva, jo no puch fer més de lo que he fet. L'historia ja es del domini públich. Fins algún mal intencionat ha enviat la nova a un diari de Lon-

dres, y crech que avuy ja la porta. Ferli més mal ja no es possible.

Alma. Té rahó. Però'm fa por treurela dé casa, creguim.

Cop de timbre.

Lady Beauboys. Deu ser ell. Ho dich per si no'l vol veure.

Alma. Per què?

Lady Beauboys. Com que ella li ha telegrafiat que la vingui a buscar ab el seu cotxe...

En Wheeler passa per anar a obrir.

Alma. Y ell?

Lady Beauboys. Així que ha rebut el telegrama ha fet enganxar el faetón de guía nou, ab dos cavalls, y m'ha dit que vindría en persona a buscarla.

Alma. (*Contristada.*) Deu meu!

Lady Beauboys. Si vostè no prova d'oposarshi,—jo ja no puch,—s'éndurà aquella dòna y la passejarà per tota la ciutat en el seu cotxe.

Alma. No, no, això es impossible! Impossible!

Entra en Wheeler.

Wheeler. Hi ha Sir Valentine Fellowes.

Alma. Díguili que no hi soch.

Entra Sir Valentiné.

Alma. *(Al veurel diu molt fredament, però ab dignitat.)* He dit que no hi era.

Se'n va, seguida den Wheeler, per la dreta. Sir Valentine queda en peu, confós, extranyat. Pausa.

Lady Beauboys. (*Ab duresa.*) Suposo que

deus estar content. La teva conducta es exemplar.

Valentine. (*Molestat.*) Si no ho estich, no serà perquè no tingui motius. Llegeixi.

Li dóna un diari.

Lady Beduboys. (*Prenentlo y passanthi'ls ulls. Pausa.*) Tu t'ho has buscat, y ningú més que tu. Vòler destruir aquesta virtut tossuda y aquesta hipocresía estúpida de aquesta classe mitja inglesa es com voler tirar a terra una montanya o un castell a cops de puny. Declarar la guerra als filisteus—com tu'ls anomenes—es buscar la desfeta. No hi somniis ab la victoria, Val: perdràs el temps. La forsa es immensa, y t'hauràs de rendir. Considera qui ets y mira ben bé lo que fas.

Valentine. Es dir que haig d'esser tant hipocrita com els altres? Això no es per mi, tía.

Lady Beauboys. Ja ho sé que no es per tu, ni t'ho aconsello. Ara, l'hipocresía natural, per cobrir les apariencies, aquesta sí.

Valentine. Si m'haguessin volgut privar de tota llibertat, espiantme a tota hora y fentme passar als ulls de la gent per un crapulós y un descregut, encara hauría estat millor que no pas ells, ho pot ben creure.

Lady Beauboys. Quan viatges per mar, bé has de seguir la ruta marcada per l'embarcació; y quan viatges en ferro-carril, bé't subjectes a l'itinerari marcat pels ralls. Es inùtil voler anar camps a travers y intentar arribar a un lloch per l'esquerra, quan s'hi pot anar ab tota comoditat per la dreta. A Iglaterra, quan la gent ens mira, hem de anar per la dreta. Ara, si ningú't veu, si vols tirar per l'esquerra, tu mateix: com que ningú ha de saberho...

Valentine. Es que jo no hi he anat may per l'esquerra, tia.

Lady Beauboys. Com s'enténs?

Valentine. Precisament això es lo que'm fa tornar boig, tía. No'm fa re ser l'hèroe d'un escàndol, per gros que sigui, però ab motiu, ab fonament. Deixim esbossinar el cor d'una dòna, enllotar el seu bon nom, arrebassarla a l'amor d'un altre; deixim matar un marit, robar una soltera... què sé jo!... y aleshores tindràn tota la rahó: seré un home dolent, pervers, tot lo que vostè vulgui; però al menos ho seré de debó, ab tot fonament. Si'm guanyo la gran creu de la Victoria, que sigui per alguna cosa ben sonada; però es ridícol que'm condecorin pel sol fet d'haver petonejat una cambrera.

Lady Beauboys. Fa dos díes que fas l'amor an aqueixa dòna.

Valentine. Però no seriament, tía, per l'amor de Deu!

Lady Beauboys. Varen sorpendret abrassantla, aquí mateix, en aquesta mateixa sala.

Valentine. Es veritat. No me'n amago. Y per això he perdut l'afecte de la dòna que més he estimat? Per això he perdut el respecte y la consideració dels meus caricatius conciutadans? Per això'm senyalen ab el dit, quan passo pels carrers? Per això envíen gazetilles als diaris de Londres? Y per això m'exigeixen que indemnisi ab un forta quantitat an aqueixa dòna, si no vuy portarla penjada al coll tota la vida? Quina ridicolesa!

Lady Beauboys. Tot per l'afany de desviarte del camí que aqui hi ha marcat.

Valentine. Maleit camí!

Lady Beauboys. No'n treuràs re de maleirlo. Lo que succeeix aquí, succeeix a tot arreu. La gent sempre es la mateixa. El mon no més judica per les apariencies. Podràs ser tant bó com vulguis, però si als ulls del mon no ho sembles, passaràs per dolent: no hi ha més remey. Es trist, peró què hi faràs, si es així? No't pensis tampoch que tothom sigui hipocrita y mentider, no; ni que l'immoralitat y el vici, encara que's presentin ab formes delicades y hermoses, siguen útils y sanitoses. A Market-Pewbury hi ha molta hipocresía, molta devoció falsa, molt engany, però també hi ha virtut, honradesa y sinceritat.

Valentine. Potser exagera una mica.

Lady Beauboys. Fill meu, en el mon hem de ser tolerants pels que no ho son. Y jo crech que'ls pecadors y els acusats han de donar gracies a tots aquests que cometen excessos de virtut y de respectabilitat, perquè així les balanses de la moral estàn perfectament equilibrades. Apa, donchs: deixat de bogeríes y diguem lo que penses fer.

Valentine. No ho sé. Qualsevol cosa! Un disbarat. Que sé jo! He gastat molts diners en pagar deutes del pare de la dòna que jo estimo, pensantme ferla felissa y conquistar el seu agraiment; y, en comptes d'esser així, he perdut el seu amor y m'ha pres per un home fals y crapulós. Què més vol? Ara ja estich senyalat per tot Market-Pewbury y per tota l'encontrada. He pagat el tribut exigit als que no pensen com pensa la gent de per aquí, sense piular. Ja ho sé que he sigut un beneit, però ara vuy venjarme de l'humiliació soferta, ara vuy divertirme a costes de tothom.

Lady Beauboys. Què faràs?

Valentine. No'm tenen per dolent, per crapulós y per desanimat? Donchs, endavant! Ferme passar per molt pitjor de lo que soch en realitat. Què hi puch perdre ja? Tinch bones rendes: quinze mil lliures a l'any. Donchs ne destinaré una bona part a horroritzar an aquests infelissos.

La Sally entra per la dreta, portant un altre vestit, molt llampant, de seda vermella, y barret extremadíssim.

Lady Beauboys. No sé què dirte, Val.

Valentine. Jo tampoch, tía.

Lady Beauboys, al veure a la Sally, llensa una exclamació.

Lady Beauboys. Ah!

Sally. *(Acostante a Lady Beauboys y besantli la mà.)* Me sembla, tía, que avuy no'n tindrà re que dir del meu vestit.

Lady Beauboys. Y ara! Fassi'l favor d'apartarse, atrevida!

Li gira l'esquena, horroritzada. La Sally li fa pam y nas, y mira a Sir Val.

Sally. Valentine meu! Que has rebut el telegrama?

Valentine. Sí, senyoreta.

Sally. Y el cotxe, que ja es aquí?

Valentine. Ja es aquí.

Sally. Y els lacayos?

Valentine. Tot. No hi falta re.

Sally. Escolti, tía.

Lady Beauboys la mira ab fàstich, s'aparta d'ella y toca'l timbre. La Sally li fa una ganyota. Pausa.

Sally. Quan ens casarem, Valentine?

Valentine. *(Seriós.)* May.

Sally. May? No'ns casarem may, Valentine? Y donchs?

Valentine. Encara que això fos una isla deserta y tu fossis l'únich exemplar del teu adorable sexe, no'ns casaríem.

Sally. (*Picada.*) Molt bé! Donchs si no's casa ab mi, hi haurà un escàndol, que s'esbombarà per tota l'Inglaterra.

Valentine. Això es precisament lo que jo vuy: que s'esbombi per tota l'Inglaterra.

Sally. Què diu ara?

Entra en Wheeler.

Lady Beauboys. Digui al meu lacayo que vingui.

Se'n va en Wheeler.

Valentine. (*A la Sally.*) Sí: que tothom se n'enteri. Tant se m'endona! Jo t'ajudaré a promoure l'escàndol, y fins t'ho pagaré bé.

Sally. Què'm donarà?

Valentine. Tot lo que vulguis, mentres me prometis que passaràs tres anys, al menos, escandalitzant a Market-Pewbury ab tot lo pitjor que surti de la teva fantasía.

Sally. Escandalitzar a Market-Pewbury? Que no ho sent, tía?

Lady Beauboys no contesta. Està asseguda en un silló molt apesarada.

Valentine. Aquest vestit que portes es poch llampant y massa modest.

Sally. Què hi diu vostè, tía?

Gest de despreci de Lady Beauboys.

Valentine. Has de buscar una cosa més extremada, més elegant.

Sally. Si m'ho paga...

Valentine. Ho pagaré. Alguna cosa que cridi l'atenció desde molt lluny

Sally. Quin color li sembla més propi, tía?

Altre gest de Lady Beauboys.

Valentine. (*Ab ironía y entussiasme.*) Y com que podría ser que no n'hi hagués prou ab tu sola per escandalitzar a Market-Pewbury, jo m'encarrego d'enviar a buscar a París un eixam de noyes com tu perquè t'ajudin. Te'n faré venir tot un regiment.

Sally. (*Picant de mans y saltant molt alegra*) Tot un regiment? Sodats? Me faràs venir soldats? Ay, que bé! No hi ha re que m'engresqui tant com els soldats! Que no ho sent, tía?

Gesl de Lady Beauboys.

Valentine. Soldats, no, dòna! Un regiment de noyes com tu, que tinguin les mateixes aficions, els mateixos gustos y la mateixa despreocupació que tu.

Sally. Oh! Els meus gustos!

Valentine. Els faré preparar habitacions a l'hotel, al millor hotel. No: les allotjaré en qualsevulga de les meves cases. Els donaré carta blanca perquè escandalitzin tant com puguin, pagant jo tot el gasto.

Sally. Ay, que bé! Y què més, què més, Valentine meu?

Valentine. Fes lo que't sembli. Aquest any tindrem un Carnaval a Market-Pewbury que farà tro, jo t'ho prometo!

Entren en Wheeler y el lacayo.

Lady Beauboys. *(An en Wheeler.)* Digui a la senyora que fassi portar per una cambrera tot lo d'aquesta... senyoreta.

Wheeler. Està molt bé, senyora.

Eu Wheeler se'n va.

Lady Beauboys. *(Al lacayo.)* Vingui ab mi, que baixarà les maletes de la... senyoreta.

Sally. Com s'entén les meves maletes?

Lady Beauboys. Calli, si es que pot! Vuy endurmen tot el seu equipatge; y avuy no em ficaré al llit que vostè no hagi sortit d'aquesta casa y de Market-Pewbury! Desvergonyida!

Sally. *(Cridant y rient descaradament.)* Ha! ha! Ja riurem! Ha! ha! Vindrà la policía! Volen robarme el meu equipatge!

Entra l'Alma per la dreta, seguida den Wheeler.

Alma. Què es això? Què son aquests crits? Què passa?

Sally. Es la tía, que vol pendrem l'equipatge! *(Corrent cap a Sir Valentine.)* Què haig de fer, Valentine? Què haig de fer? Digamho.

Valentine. Vèsten a vigilar el teu equipatge.

Sally. Ah!

Se'n va triomfalment per la dreta, fent un gest descarat (picantse la barba ab el puny clos) a Lady Beauboys y tancant la porta. Pausa.

Lady Beauboys. Me vol permetre, Alma, que'l meu lacayo tregui tot lo d'aquesta dòna? Y an ella també?

Alma. Tant se val. Què se m'endona ja? Com que desde avuy el senyor Jorgan es l'amo!

Lady Beauboys. També'ns ho agrairà el se-

nyor Jorgan, creguim. (*An en Wheeler.*) Fassi venir la cambrera y acompanyim a la cambra d'aquella... senyoreta.

Wheeler. Per aquí, senyora.

Se'n va en Wheeler per la dreta.

Lady Beauboys. (*Al lacayo.*) Ves ab ell y fes lo que't digui.

Se'n va'l lacayo per la dreta. L'Alma intenta anarsen, però Lady Beauboys la detura.

Lady Beauboys. (*Apart a l'Alma.*) Una mica de compassió per ell, Alma!

Alma. Lady Beauboys, no puch!

Lady Beauboys. Proviho! Vaig a veure què pensa fer aquella. (*A Sir Valentine, desde la porta de la dreta.*) Jo podré poch o tu no sortiràs ab la teva!

Se'n va. Pausa llarga.]

Valentine. Senyora Suleny: ahir vaig escriureli pregantli que'm perdonés. Com es que no m'ha contestat?

Alma. (*Fredament.*) No hi havía contestació.

Valentine. Però, me perdona?

Alma. (*Glassadameut.*) Tot queda oblidat.

Valentine. (*Ab tendresa.*) Bé; però'm perdona?

Alma. No li he dit que oblidava? No puch dir més.

Valentine. Però al menos m'escoltarà tot lo que haig de dirli?

Alma. Què'n treurem, ni vostè ni jo, d'aquesta explicació? Prou clar va ser el fet perquè necessiti explicacions y comentaris. En aquell moment vostè devía creure que's trobava en un altre país.

Valentine. Sí, té rahó: estava fóra de mí, semblava un altre.

Alma. (*Ab ironía.*) Y això li succeeix sovint?

Falentine. (*Ab passió.*) Desde que la conech a vostè, Alma!

Alma. No, Sir Valentine. No vuy escoltarlo. (*Anantsen.*) Passiho bé, Sir Valentine.

Valentine. (*Aturantla.*) No, Alma, no se'n vagi així, sense escoltarme!

Alma. Escoltarlo! A vostè, que fa pochs díes pronunciava paraules carinyoses, y en un moment va rebaixarse a un nivell que per consideració no vuy qualificar? Això es lo que jo no comprench, Sir Valentine, y per això, per lo que vaig veure, m'entossudía en no voler escoltarlo; però, ja que m'ho prega, parli, parli: ja l'escolto.

Valentine. Com que les meves paraules han de ferli pena, per aquest motiu no vol sentirme.

Alma. Donchs ara soch jo la que vuy que parli, perquè, sense sentirlo, no podría perdonarli may les seves bogeríes passades.

Valentine. Miri, Alma: jo he sigut dolent, molt dolent! N'he fet d'altes y baixes, ab dònes, en el joch... He sigut un home víciós. Però vaig venir aquí per descansar, fentme el propòsit de ser, d'aquí endavant, un home exemplar.

Alma. Com vol que ho cregui això que'm diu?

Valentine. Sí, sí: la vida crapulosa s'havía acabat. Però, si dolent era abans de venir aquí, molt pitjor que abans haig de ser ara, si vostè no'm perdona.

Alma. (*Ab ingenuitat.*) Tampoch crech que

vostè hagi sigut tant dolent com vol suposar.

Pausa llarga.

Valentine. (*Rient ab tendresa.*) No, Alma, no. He signt bó, molt bó. Si en el mon hi ha un home bó, caricatiu y honrat, aquest soch jo: l'hi juro, Alma!

Alma. Veu? Tampoch el crech ara.

Valentine. Aleshores, deixemho a gust de vostè; ni bo ni dolent. No he sigut ni millor ni pitjor que la gent de per aquí. Li va bé aixís, Alma?

Alma. (*Devenint seria, tot de cop.*) No, no, no. Per què m'atormenta? Que no veu que'l vuy perdonar? Per què'm parla així? Per què no'm diu la veritat, tota la veritat, sense fingiments ni atenuacions?

Valentine. (*Molt seriós.*) Vol la veritat? Donchs va la veritat: escoltim. En ma vida passada hi ha centenars de fets dels quals ab tota la sinceritat me penedeixo. Els volía allunyar del seu y del meu pensament, no per enganyarla, sinò per por d'ofendrela ab la relació de certes coses. Y això perquè l'estimo tant, Alma, tant apassionadament, que tot el meu passat no'm sembla més que una profanació davant de la seva puresa. Però no's pensi que nosaltres, els homes, no sabem apreciar lo molt que valen les dònes com vostè. La dòna més pura y més honrada del mon no's pensa valer ni una milèsima part de lo que l'home que l'estima creu que val. Bé prou que ho sabem nosaltres que n'hi han dugues menes de dònes! Se necessita ser cego per no distingirles! Y, creguim, no som tant besties que no sapiguem quina classe de dònes

Alma. Sí; però aquella dòna...

Valentine. No ha sigut re per mi, l'hi juro!

Alma. No m'ho digui això, perquè'm pensarè que m'enganya y no podré perdonarlo. No hi ha al món dòna més debil y més boja que jo. Ja ho veu: estich disposada a perdonarli tot, però donguim algun motiu, alguna excusa. Vuy fonamentarlo el meu perdò; vuy sentirme orgullosa de que vostè regni, com amo y senyor, en el meu cor y en el meu pensament. Provimel, aquest carinyo de que'm parla, ab un sol fet: no m'enganyi. Diguimho tot. Confessim que ha estimat bojament aquesta dòna; que ha sigut enganyat miserablement. Diguim això y el perdono; però no'm digui lo que no ha sigut: li prego. Sigui franch y sincer ab mi, Valentine!

Valentine. Donguim la mà, Alma! Mirim! Mirim be! Lleigeixi en els meus ulls, y em creurà, n'estich segur. Aquesta dòna no es re per mi, ni ho ha sigut may! Aquell moment en que vostè va sorpendrens, va ser l'unich moment que podía fer sospitar. Vaig ser boig en aquell instant, re mes que un instant.

Alma. Però, y tots aquests escandols?

Valentine. Són escandols! Soroll y re mès! En ells no hi ha re de veritat. Me creu, Alma?

Alma. No'l tinch de creure, si'm mira aixi!

Valentine. No, no! Vuy que'm cregui perquè està convensuda de que dich la veritat.

Alma. Sí! El crech! El crech!

Valentine. Y consentiria en ser la meva esposa, tot y sabent, com sab, que no vaig ser

perfecte, que vaig estar molt lluny de ser perfecte?

Alma. Veu? Ara ho crech que voste es perfecte. Lo que ha passat, ha passat. Jo'l vuy tal com es, y no voldria pas que cambiés ni en millor ni en pitjor. No troba que som molt tontes les dónes?

Valentine. Afrontarà l'escandol per casarse ab mi? (*Ella no respon.*) Què hi diu, Alma?

Pausa

Alma. (*Després d'un moment, molt decidida.*) Quan vosté vulgui, Valentine.

Valentine. Demà?

Altra pausa.

Alma. (*Molt decidida.*) Demà.

En Wheeler atravessa l'escena per anar obrír.

Valentine. Ara no mès falta veure en Fentiman perqué s'encarregui d'arreglaho tot.

Entren en Wheeler y en Pote

Wheeler. El senyor Pote demana pel senyor Jorgan, senyora.

Pote. Si fos possible, desitjaría veurel un moment tots sols. Se tracta d'un assumpte molt important!

Alma. (*An en Wheeler, que se'n va per la dreta.*) Vegi ahont es el senyor Jorgan, y avisil.

Pausa.

Pote. Moltes gracies. Sentiría molt haver vingut a molestar, però es cosa urgent y de grandíssima importancia. (*Saludant.*) Sir Valentine...

Valentine. (*Girantli l'esquena.*) No's cansi, no's cansi.

Pote. Li voldría dir dugues paraules.

Valentine. Ara no podrà ser. Me'ls estimo

molt els pobres orfanets, y per això'm fan llàstima. *(Ab ironía.)* Miri que han caigut en unes mans!

Alma. (*Ab alegría.*) Vaja, Sir Valentine: vaig a dir a Lady Beauboys que he descobert un home perfecte!

Valentine. No ho digui perfecte, perquè podría ser que, per ara, no ho fos.

Alma. Bé, però ho serà d'aquí endavant, oy?

Valentine. D'aquí endavant, sí, li prometo,

Se'n van tots dos. En sortint troben en Jorgan que entra.

Alma. (*An en Jorgan*) Aquí té'l senyor Pote.

Jorgan. Què hi ha de nou, Pote? Què passa?

Se'n van l'Alma y Sir Valentine.

Pote. *(Ab to solemnial.)* Senyor Jorgan, tinch el sentiment de ferli saber que acabo de portar a cap importantíssims y penosíssims descobriments.

Jorgan. (*Impressionat*) Suposo que aquests descobriments no deuen tenir re que veure ab mi, veritat?

Pote. S'equivoca de mitj a mitj, sonyor Jorgan, perquè's tracta de vostè, de ningú més que de vostè.

Jorgan. Què diu ara! Que's tracta de mí? Impossible!

Pote. Això hauría jo jurat sis mesos endarrera... que era impossible que vostè... *(Ab gravetat còmica.)* Però, desgraciadament, avuy com avuy no podría jurarho, perquè juraría en fals.

Jorgan. Bé... Veyam... Però, que ha sabut? Digui!

Pote. *(Ab to confidencial y molta ironía.)* Que ja no's recorda vostè de l'Elisa?

Jorgan. *(Alarmadíssim.)* De l'Elisa? No! De quina Elisa'm parla, vostè, ara?

Pote. De la meva neboda, de l'Elisa Paddon. De aquella que va passar una temporadeta a casa meva, farà cosa d'uns cinch anys. Y... ara?

Jorgan. *(Fugint d'estudi.)* Què hi tinch que veure jo ab tot això.

Pote. Veu lo qne son les coses? Si vostè ja no es recorda d'ella, ella, en cambi, se recorda perfectament de vostè.

Jorgan. Què?

Pote. Veurà. He tingut ocasió de veurela a Londres, y m'ha dit que deu fer cosa de tres mesos va veurel a vostè a casa d'una modista, acompanyant una dòna!

Escandalitzat.

Jorgan. Jo? Jo? Y què hi feya jo allà?

Pote. Escullía robes y vestits per aquella dòna y els pagava. Jo, de moment, no ho vaig voler creure; però com que l'Elisa va jurarmho...

Pausa.

Jorgan. *(Livid, tremolós, atrapat.)* Sí... sí... Pote... Sí... Es veritat...

Pote. *(Ab aire triomfal de satisfacció.)* Que'n feya de temps que jo ho venía sospitant! Donava massa diners per les suscripcions! Sobre tot per la darrera, la de l'Asil de viudes...

Jorgan. No hi vaig atinar en que vostè se n'adonaría. El meu bon cor de fer caritats m'ha perdut.

Pote. Quan jo vaig adonarme de la manera que vostè mirava y parlava an aqueixa francesota indigna, les meves sospites varen convertirse en conviccions, y vaig emportarmen un retrat d'ella a Londres.

Jorgan. Ab quin objecte?

Pote. Ab el d'ensenyarlo a l'Elisa, per veure si era la mateixa dòna de casa la modista.

Jorgan. Què ha fet, Pote! Què ha fet!

Pote. Cumplir ab el meu dever. (*Ab tó amenassador.*) Ah, senyor Jorgan! Senyor Jorgan!

Jorgan. (*Quasi implorant.*) No, Pote, no! Per l'amor de Deu! No ho digui a ningú! Sobre tot! Que ningú ho sàpiga! L'hi prego! Que ho sab algú més, això?

Pote. Per ara, no.

Jorgan. Y a Londres no ho sabrà pas algú?

Pote. Tampoch. No més la meva neboda.

Jorgan. No'm farà pas traició, eh, Pote? Digui.

Pote. (*Comicament inflexible.*) Es necessari que se sàpiga, en interès de la moralitat!

Jorgan. Oh Pote! No sab pas vostè quina llissó de moral es tot això, per mí! Quina llissó!

Pote. Creguim que si ho pogués evitar... Però honradament m'es impossible!

Jorgan. Fassiho, Pote! Per l'amor de Deu! Fassiho! Eviti l'escàndol! Fassis càrrech de la meva situació! Què diràn la gent?

Pote. Es clar! Ja ho veig! Vostè, que sempre ha predicat la moral! Quina llàstima! Ha predicat lo que no creya: veliaquí!

Jorgan. No'm pensava pas caure en la temptació! Però d'aquí endavant jo li prometo

que... Vaja, Pote! Deixem les coses en l'estat en que's troben.

Pote. Tothom se pensa que'l culpable es Sir Valentine.

Jorgan. Això an ell no li farà cap mal. May ha presumit de moral, com jo: al contrari. Y, si no es culpable d'això, ho es de coses molt pitjors! No'm comprometarà, oy, Pote?

Pote. Jo bé ho voldría, però... Vaja, no puch, no puch! Faltaría al meu dever moral, si callava!

Jorgan. Per favor, no'n fassi qüestió personal! Miri que si'm descobreix en patirà molt la moral! No cridi, Pote, per l'amor de Déu! Miri que les parets tenen orelles! (*Acostantse molt an en Pote, després d'assegurarse que en les portes no hi ha ningú.*) Pensi bé a lo que'ns exposem, divulgant tot això! La moralitat de Market-Pewbury rebrà un cop mortal, del qual ha de costarli molt referse! Consideri l'efecte desastrós que produirà en el nostre comers! Ja sab vostè que, gracies a la moral, hem portat el negoci endavant; y pensi que si ara ens descobreixen el joch ens el poden tirar per terra.

Pote. Sí, té raó; però, si ho fem així, donem preferencia al negoci, abans que a la moral.

Jorgan. No: la moral abans que tot, Pote! Perquè, a pesar de lo que ha succeit, jo li juro que no hi ha home al mon més amich de la moralitat que jo. Pensi, si ho esbomba. què serà del nostre asil y dels nostres pobres orfanets!

Pote. Té raó. Ja no me'n recordava. Està bé. No diré re. La primera remesa d'orfanets ja ha arribat.

Jorgan. Ahont sòn?

Pote. No'ls he volgut portar aquí sense haver aclarit abans això.

Jorgan. Hont els ha deixats?

Pote. A la classe de parvuls. He disposat que els donguessin alguna lleminadura y els he manat que cantessin himnes al Senyor durant una horeta o dugues.

Jorgan. Pobres fills meus! Fassils venir desseguida. Y vostè, sobre tot, ni una paraula, sent? Pensi que, si parla, destrueix tot el pervindre d'aquests pobres angelets.

Pote. Bè: però, Sir Valentine què dirà?

Jorgan. Què se n'hi endona an ell de tot això! Per ell la moral es una farsa! Recordis com va tractarlo l'altre día! Jo estava indignat! Miri qu'estirar les orelles a un home com vostè... Vaja, què vol que li diguil

Pote. Té molta raó! Lo millor es no dir re. Y així encara hi sortirà guanyant la moral.

Sir Valentine entra a poch a poch per l'esquerra y els observa. Ells. al veurel, queden tots confosos, però sense poder dissimular la seva alegría

Valentine. *(Acostantse an en Jorgan.)* Pot saberse quina de nova en porten de cap, per estar tant contents? Eh?

Jorgan. Me vol permetre un consell d'amich, Sir Valentine? Vagisen de Market-Pewbury, com més aviat millor, perquè podría ser que la gent perdés la paciencia y...

Ab to d'amenassa.

Valentine. (*Rient.*) Ha! ha! ha! Es a dir que em treu?

Jorgan. A Inglaterra, ab les qüestions de moralitat no s'hi pot jugar! No sé si ho sab!

Valentine. (*Donantse compte ràpidament de lot, y ab gran indignació.*) Hipocrita! Pillet!

Jorgan. (*Mitg espantat.*) Sir Valentine! A poch a poch! Què ja sab lo que díu?

Valentine. No haig de saberho! Aqueixa donota, aqueixa francesa, es la seva cómpliplice! Ho afirmo, y ho sostindré aquí y a tot arreu. Vostè l'ha comprada miserablement perquè'm deshonrés y perquè'm calumniés! (*Amedassador*) Confessiho! Hipócrita! Més que hipócrita! Confessiho!

Pausa.

Jorgan. (*Mirant espantat al seu entorn.*) Pst. (*Pausa.*) Y, si ho confesso, me deixarà sortir d'aquí? Si jo la convenso de que'l deixi tranquil, no farà re que'm puga comprometre davant del pùblich?

Valentine. Es impossible! Vingui ab mí!

Jorgan. (*Desesperat.*) Però si jo no hi tinch re que veure ab ella! Ara vostè vol carregarme'l mort. Bé prou que tothom la coneix la vida y miracles de vostè. (*Redressántse.*) Ja pot dir lo que vulgui de mí, que ningú'l creurà!

Valentine. La meva vida y miracles? Donchs ara coneixeràn la de vostè!

Jorgan. Tothom la coneix. Tot Market-Pewbury coneix la meva manera de ser y de pensar. Jo soch més de credit que no pas vostè; perquè jo n'he donat mil proves del meu caracter. Tindrà a tothom en contra. Y, si no ho vol creure, proviho! Apa, valent! Proviho!

Entra la Sally per la porta de la dreta, cridant.

Sally. No! No vuy que se'l emportin el meu equipatge! Ho senten? No ho vuy! (*S'acos-*

ta a Sir Valentine.) Valentine meu! Digues an els nostres criats que'l recullin!

Entren Lady Beauboys y la Alma per la porta de la dreta.

Lady Beauboys. Emporteusels! Apa! Que els portin al meu cotxe! Y cap a l'estació! Que avuy mateix quedin facturats per Londres! Apa! Fòra!

La Sally mira al seu entorn y s'adona del xal, del vano y de la ombrela que Lady Beauboys haurà deixat damunt de una cadira, y els agafa.

Sally. (*Posantse'l xal y agafant el vano y l'ombrela.*) Ah!

Lady Beauboys. Fassi'l favor de deixar estar tot això! Atrevida!

Sally. Deixim passar, tía! Vostè vol pendrem el meu equipatge, no es veritat? Molt bé! Donchs, ara això es meu! T'agrado, així, Valentine del meu cor?

En aquest moment entren per l'esquerra l'Skewett, en Blagg, en Modlin, en Wapes y en Corby. Tots queden molt sorpresos contemplant la Sally, que ha obert l'ombrela y es venta descaradament.

Sally. Hola! Que diuen aquests senyors? Com ho passen? Que no'ls agrado així? El xal, el vano y l'ombrela sòn presents de la meva tia! (*Rient.*) Es rumbosa veritat?

Tothom està horroritzat.

Blagg. Ahont som? Ens trobem en la vella Inglaterra o som a l'antiga Grecia, senyors?

Modlin. Aquí es a casa de voste, senyor Jorgan?

Wapes. Això no pot seguir així de, cap de les maneres!

Skevet. *(nervios.)* Fóra! A fora aquesta donota!

Valentine. Me sembla, senyor Jorgan, que podria aprofitar aquesta ocasió per explicar alguna cosa que vostè sab referent an aquesta senyoreta. (*En Pote se'n va per la esquerra. Senyalant a Sally.*) Acostis senyor Jorgan, fassim l'obsequi. Conti a tots aquets senyors les seves...relacions ab aquesta... senyoreta.

Jorgan. (*Desesperat, a tots els altres.*) Vostès no ho creuran! Es imposible que ho creguin! Ara Sir Valentine vol ferme responsable de faltes que tan sols ell ha comès. Si senyors, si! Tal com ho senten! Vol acusarme de complicitat ab aquesta dóna!

Espectació. Tots se miren els uns als altres.

Valentine. (*A la Sally.*) Vine. Digues la veritat! Sents? La veritat! ¿Aquest senyor va dirte que m'acusessis de que jo t'havia seduit, afalagante ab l'esperansa de que podries arribar a casarte ab mi, o, en cas contrari, me treuries tots els diners que tu volguessis, com a indemnisaciò? Sents lo que dich? Apa! Contesta! Vuy la veritat! Es culpable o no es culpable, aquest senyor?

Sally. No, no, Valentine meu: tu ets l'unich culpable. M'has compromès. Ara't toca pagar!

Pausa. En Jorgan mira als seus companys ab aire de victoria. Sir Valentine queda un moment dubtant. Després mira fit a fit a tots els presents arronsa les espatlles y fa un

gest de fastich. Pausa molt llarga. Tot de cop diu, dirigintse a l'Alma.

Valentine. Hi creu encara en mi, vosté, Alma?

Alma. Si

Valentine. Està decidida a abandonar tot això ara mateix?

Alma. Ho estich.

Valentine. Gracies, Alma! Tia: el meu cotxe es abaix. Ens vol acompanyar?

Lady Beauboys. Ahont aneu?

Valentine. La senyora Suleny y jo'ns casem demà, y demà mateix ens en anirem d'Inglaterra. Vol venir ab nosaltres, ara?

Lady Beauboys. Ab molt gust, fills meus.

L'Alma y Lady Beauboys se abrassen y parlen. Entra en Pote per l'esquerra.

Pote. Els orfanets ja son al jardí. Que'ls faig entrar?

Valentine. (*Ab to humorístich y irònich.*) Sí, home, sí: fassils entrar! (*Pausa. Treu un cigarro de la seva petaca, ab tota calma'l tria, l'encén y diu ab enfasí inònica.*) Senyors! (*Tots paren d'enraonar y escolten.*) No poden pas imaginarse lo que'm dol no haverme pogut emmotllar ab les costums y ab la moral especial de Market-Pewbury. Un filosop de l'antiguetat va dir: «Quan som al ball, hem de ballar, y qui no balla no fa falla»; maxima d'una profonditat y d'una trascendendia grandioses, per més que en apariencia no ho sembli. Jo he anat al ball, y, siga per defecte de l'orquesta, o per torpesa de les meves cames, no he pogut agafar el compas, y he fet un paper ridico

perquè no he sabut ballar, essent al ball, com els altres ballaven. Y encara he fet més: he caigut ab la meva balladora, séns dubte perquè el parquet era encerat de poch y, per lo tant, perillosissim per lo relliscós. Però he tingut paciencia, y uns ulls d'enamorada m'han fet oblídar el ridicol corregut y m'han dit, sense dirho. «Aquí no hi ballis més: ni les balladores son per tu, ni l'orques ta es prou bona. Val mès que'ns passegem de brasset y tot caminant ens en anem del ball. Recordat que Samsó, quant va voler ballar ab Dalila, va ser vensut per l'astucia dels filisteus, malgrat tota la seva forsa. Y els filísteus són sempre filisteus! Y el combatre ab ells, de bona fe y cara a cara, es cosa perillosa». (*Pausa.*) Ara bé: jo, senyors, tinch la sort de posseir una renda regular d'alguns milers de lliures, que hauria gastat, ab molt de gust, entre vostès, per l'engradiment moral y material de la ciutat. Peró sentintho moltissim, me veig precisat a guardar aquesta renda per gastarla en la dolsa companyia de lo únich realment bó que aquí he trobat y entre'ls nostres alegres veíns del Continent, que no són tant hipócrites y sobre tot molt més lliberals, en el bon sentit de la paraula, que tots vostés plegats. *(En Jorgan y els altres riuen.)* Ja poden riure, ja! Riguin tant com vulguin! Al sortir d'aquí vuy espolsarme fins la pols de les meves sabates, perquè's quedi ab el meu bon nom, que vostès ja's cuidaran d'entelar ab els seus alens infectes! Però jo me'n vaig tranquil y venjat. (*Marcantho molt. Gest de tots.)* Venjat, sí; perquè hi deixo aquí una galant parella: el senyor Jorgan

y la senvoreta Lebrune. Ells són y seran, en el pervindre, els fonaments granitichs y les fortes columnes que sostindran la moralitat de Market-Pewbury! Volen més venjansa que aquesta? *(En Jorgan riu.)* Està a punt Alma?

Alma. Sí.

Valetine. Anem, tia?

Lady Beauboys y l'Alma se'n van per l'esquerra.

Lady Beauboys. Anem.

Valentine. *(Ab el cigarro a la boca, mira a tots rient* y *diu.)* Passinho bé, senyors.

Se'n va.
En Jorgan riu victoriosament y l'observa fins que es fòra. Pausa.

Sally. Se n'ha anat! Se n'ha anat! Ja es fora! *(Fa un salt y es penja instintivament al coll den Jorgan, abrassantlo molt fort.)* Ara sí que al món no'm queda ningú més que tú, noy maco!

La cara den Jorgan se contreu de terror y de vergonya. Els altres queden escandalitzats.

Tots. Oh!

TELÓ

Obres de Alexandre P. Maristany

TEATRE CASTELLÁ

El Principe Sergio, drama en cinch actes, traducció directa del francès.

La Confusión, comedia en quatre actes, traducció directa del alemany.

Romper el hielo, comedia en un acte y en prosa.

Barrer para adentro, comedia en un acte y en prosa. (2.ª edició)

La juventud, *(Jeunesse,)* comedia en tres actes, traducció directa del francès.

La muñeca eléctrica, comedia en tres actes y en prosa.

Los de Belmonte, alta comedia en cuatre actes y en prosa.

Tratado de paz, boceto de comedia en un acte y en prosa.

Solo para hombres, monolech en un acte y en prosa y vers.

Los hipócritas, comedia en quatre actes traducció directa del anglés (1)

TEATRE CATALÁ

La victoria dels Filisteus, comedia satírica en tres actes, traducció directa del anglés (2.ª edició) (1.)

(1) En colaboració ab D. Salvador Vilaregut.

Mirar per casa, comedia en un acte y en prosa. (3.ª edició) (1)

Tot bon caballer... joguina en un acte y en prosa.

Els hipòcrites, comedia en quatre actes, traducció directa del anglés. (1)

Els mentiders, comedia en quatre actes, traducció directa del anglés. (1)

Flor de sacrifici, estudi psicològich en un acte.

El Magistrat, farsa còmica en tres actes y quatre quadros, traducció directa del anglés

(1) En colaboració ab D. Salvador Vilaregut.

2 pessetes